

Vlaams
Parlement

vergadering **C29**
zittingsjaar 2014-2015

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 16 oktober 2014

INHOUD

INTERPELLATIE van mevrouw Elisabeth Meuleman tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de staat van de schoolinfrastructuur in Vlaanderen en de geplande acties om dit aan te pakken – 5 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van mevrouw Vera Jans tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het dreigende tekort aan CLB-artsen – 131 (2014-2015)	21
VRAAG OM UITLEG van de heer Koen Daniëls tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de verhoging van de maximumfactuur in het basisonderwijs – 148 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van mevrouw Caroline Gennez tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het optrekken van de maximumfactuur in het basisonderwijs – 168 (2014-2015)	24
VRAAG OM UITLEG van de heer Willy Segers tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de resultaten van het analyserapport van de doorlichtingen in de Brusselse scholen – 158 (2014-2015)	33
VRAAG OM UITLEG van mevrouw Vera Celis tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een structurele aanpak van pestgedrag bij kinderen en jongeren – 159 (2014-2015)	35

INTERPELLATIE van mevrouw Elisabeth Meuleman tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de staat van de schoolinfrastructuur in Vlaanderen en de geplande acties om dit aan te pakken – 5 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, minister, collega's, er is niets nieuws onder de zon. Het probleem is gekend: er is een enorme lijst van scholen die wachten op subsidies voor nieuwbouw of renovatie. Uit de begroting die minister-president Bourgeois voorstelde in zijn Septemberverklaring, blijkt dat u voor deze kwestie, naast de 1,3 miljard euro aan investeringen die hoe dan ook gebeuren, u deze legislatuur 500 miljoen euro extra zult investeren in schoolinfrastructuur. Te beginnen met 50 miljoen per jaar, met een groeipad voor de rest van de legislatuur.

Volgens een nota van de onderwijsadministratie, die nog voor de verkiezingen is opgemaakt en als onderhandelingsnota dienst moest doen, is 50 miljoen euro jaarlijks echt te weinig. In het scenario waarbij we dertig jaar onderfinanciering wegwerken in één legislatuur, is maar liefst 970 miljoen euro extra per jaar nodig om de wachtlijsten weg te werken. In een tweede scenario, dat de wachtlijsten wegwerkt in twee legislaturen, over tien jaar dus, komt de extra kost per jaar uit op 700 miljoen euro. Het derde scenario gaat uit van een nog grotere spreiding, in combinatie met het openbreken van de chronologie van de wachtlijst. In dat geval moeten we uitgaan van ongeveer 390 miljoen euro extra per jaar. En daar zijn de kosten van de projecten voor Design Build Finance Maintain (DBFM) nog niet bijgerekend.

Nu, wat ook de cijfers zijn, in elk geval is iedereen het erover eens dat de noden van het onderwijs zeer hoog zijn. Bovendien is onderwijs een kerntaak van de Vlaamse overheid, en is het dus onze plicht om ervoor te zorgen dat alle kinderen van de Vlaamse Gemeenschap een plaats hebben op school, in een veilige en degelijke omgeving les kunnen volgen en kwaliteitsvol onderwijs kunnen genieten. Op dit moment kampen vele scholen – al dan niet geregistreerd op een van de wachtlijsten voor financiële ondersteuning – met gigantische energiefacturen. Vaak moet men – omdat de scholen in een erg slechte staat zijn – gedurende vele jaren oplapwerk verrichten, terwijl men wacht op subsidies. Energie kost sommige scholen ruim een kwart van hun werkingsmiddelen. Gemiddeld gaat 15 procent van de jaarlijkse werkingsmiddelen van Vlaamse scholen – die eigenlijk voor pedagogische doeleinden zoals lesmaterialen zijn voorbestemd – naar de energiefactuur. En op die werkingsmiddelen wil deze Vlaamse Regering nu ook nog eens besparen. Voor het leerplichtonderwijs zou het gaan om 2,3 procent in het lager onderwijs en 5,4 procent in het secundair onderwijs. U begrijpt dat sommige scholen het water echt aan de lippen staat.

Zoals u zelf aangaf tijdens de plenaire vergadering van 24 september zullen we, naast voldoende middelen, op zoek moeten gaan naar creatieve denksporen om de problematiek aan te pakken. Ook wij zijn daar voorstander van. Hiermee kunnen we niet talmen. Ik hoop dat u meer kunt vertellen over creatieve voorstellen om de infrastructurele problemen aan te pakken.

Wat de wachtlijst bij het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) betreft: op dit moment is de chronologie het enige criterium dat de volgorde bepaalt om met de bouwwerken te kunnen starten. Omdat de wachttijden tot meer dan tien jaar zijn opgelopen, dienen veel scholen nu al

bouwprojecten in om tijdig te kunnen beginnen. Zo lopen de wachtlijsten nog verder op. We moeten dringend op zoek naar criteria om de beperkte middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten voor de plaatsen met de grootste noden. AGION zou in samenspraak met de Vlaamse Regering en de onderwijskoepels de subsidiecriteria van nabij gaan bekijken, en eventueel de chronologie van de wachtlijst openbreken.

Uw voorganger, de heer Pascal Smet, meldde in januari 2014 aan deze commissie dat het overleg "bijna was afgerond" en dat "eerstdaags criteria zouden worden vastgelegd". Overigens heeft het Vlaams Parlement in de vorige legislatuur een motie goedgekeurd waarin men de Vlaamse Regering vraagt om toe te zien op de vooruitgang met betrekking tot het herbekijken van het bestaande kader en om de resultaten van het overleg te bespreken in deze commissie alvorens de nodige beslissingen te nemen. Voor de financiering van de bouw van nieuwe scholen zijn voor ons de grote pps-constructies een aflopend verhaal. De kosten zijn te hoog en er wordt met de beschikbare middelen te weinig gerealiseerd. Een nieuwe ronde Scholen van Morgen is niet opportuun. Door de schaalgrootte van de operatie zorgde die immers voor een enorme vertraging, een grote meerkost voor de scholen en een serieuze verzwaring van de begroting. Er moet dus naar andere oplossingen worden gezocht.

Een aantal mogelijke creatieve pistes kwamen in vorige legislatuur al aan bod. Zo lanceerden we het idee om het door de school te financieren deel niet alleen met klassieke leningen mogelijk te maken, maar ook met crowdfunding. Ik stelde daarover een vraag, en toenmalig minister Smet was over het idee enthousiast. Hij zou de nodige aanpassingen doorvoeren. Ook zien we heil in kleine pps-constructies op gemeentelijk niveau waarbij net- en beleidsoverschrijdend wordt samengewerkt. We zouden moeten gaan voor een multifunctionelere aanpak: investeren in infrastructuur die voor verschillende doelen kan worden gebruikt. Zelf verwees u al naar mogelijke samenwerking met het beleidsdomein Welzijn. Kinderdagverblijven en scholen kunnen inderdaad samen worden gebouwd, maar er zijn ook samenwerkingsverbanden mogelijk met sport, cultuur en jeugdbeleid in gemeenten. Speelplaatsen kunnen worden opengesteld mits er het nodige toezicht is. Nu staan alle grote pps-projecten voor infrastructuur naast elkaar : aparte financiering voor scholen, sportcentra, culturele centra, ontmoetingscentra, bibliotheken. Samenwerking is efficiënter en zorgt voor besparingen, en vergroot tegelijkertijd het draagvlak en ook de mogelijkheden om via alternatieve financiering extra middelen op te halen.

Voor de Scholen van Morgen die nu worden gebouwd, en waar enorm veel geld naar uitgaat, zouden we toch moeten kunnen garanderen dat die openstaan voor multifunctioneel gebruik door de buurt. Dat zou een voorwaarde kunnen zijn voor subsidiëring. De zogenaamde 'commissie van vier wijzen' – en hun nota waar we nog steeds op wachten en waarover uw kabinetschef zegt dat hij bijna beschikbaar is, nadat hij al op 15 september in de krant heeft gestaan – stelt ons op dat vlak echter niet gerust. Zeker wat betreft infrastructuur moet hier openheid voor worden opgebracht: bakstenen verdedigen geen ideologie of pedagogisch project. Ik dring er dus erg op aan dat de nota ter beschikking wordt gesteld en dat we die zouden kunnen bespreken.

Om de wachtlijsten aan te pakken zullen dus naast voldoende budget verschillende andere denksporen moeten worden geïmplementeerd. Slechte schoolinfrastructuur, scholen bij wie het water aan de lippen staat... het is een ernstig probleem, en de Vlaamse Regering moet dan ook serieuze oplossingen aandragen. Op de lange baan schuiven kan geen optie zijn. Mensen verwachten antwoorden van een regering. Bent u bereid de criteria voor de volgorde van toewijzing op de wachtlijsten aan te passen? Binnen welke termijn wilt u dat doen? Wat is de stand van zaken? Wat zijn mogelijke criteria? Wat zijn uw

plannen in verband met grote pps-constructies voor scholenbouw? Bij de opening van de school in Londerzeel beloofde u dat vanaf dan elke week twee Scholen van Morgen-bouwwerven zouden worden opgestart, zodat vijftig projecten tegen 1 januari 2015 in de uitvoeringsfase zullen zijn. Zult u die timing halen? Kiest u voor het opstarten van een nieuwe pps-ronde, een Scholen van Morgen II? Welke lessen worden getrokken uit de gang van zaken bij Scholen van Morgen?

Blijft u ook prioriteit geven aan de bouw van energiezuinige passiefscholen? Ziet u crowdfundinginitiatieven ook als een mogelijke oplossing en wilt u dat soort initiatieven ondersteunen? Hoe zult u het multifunctioneel gebruik van de infrastructuur door de buurt bevorderen en eventueel opleggen? Wordt er overlegd met uw collega-ministers verantwoordelijk voor sport, cultuur en welzijn, en met lokale overheden? Hoe staat u tegenover netoverschrijdende samenwerking? Welke initiatieven neemt u om dit te bevorderen? Zult u werk maken van een snellere procedure voor het nemen van energiebesparende maatregelen? Tot voor kort bestond er een procedure om kleine energie-ingrepen te kunnen verrichten, zodat hoge energiefacturen niet langer de werkmiddelen aantasten. Bent u bereid zo snel mogelijk met Europa en het federale niveau aan tafel te gaan zitten om een btw-verlaging naar 6 procent te verkrijgen? Zijn er nog andere 'creatieve pistes', zoals u dat noemde bij de bespreking van de Septemberverklaring in de plenaire vergadering, die u wilt bewandelen? Zo ja, welke?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, geachte leden, mocht ik in de oppositie zitten, ik zou deze interpellatie misschien ook hebben ingediend. *(Opmerkingen)*

Er is een probleem met de scholenbouw. Dat weten we allemaal. We hebben daarover in de vorige legislatuur meerdere keren het woord genomen. We hoeven daar niet flauw over te doen. Dat is zo. Er is een zeer groot probleem qua scholenbouw. We hebben dat ook altijd heel duidelijk gesteld in de verkiezingsperiode in de vele debatten die we hebben gehad met mensen uit het onderwijsveld. Ik heb er in die debatten echter steeds aan toegevoegd dat ik van een volgende regering verwachtte dat ze belangrijke stappen zou zetten, maar dat ik me geen illusies maakte dat een volgende regering, hoe die ook zou zijn samengesteld, dit probleem volledig zou oplossen. Het probleem van het tekort aan middelen voor schoolinfrastructuur dateert immers niet van gisteren of eergisteren. Het is het gevolg van het feit dat men gedurende vele decennia en gedurende meerdere legislaturen de schoolinfrastructuur duidelijk heeft ondergewaardeerd en er onvoldoende in heeft geïnvesteerd.

Er is wel een pluspunt. Uit de regeringsverklaring en het regeerakkoord blijkt dat deze regering wel het probleem duidelijk erkent en het bovendien ook op een ernstige manier wil aanpakken. Ze erkent dit probleem in al zijn facetten: zowel de wachtlijst en de capaciteitsproblemen als alle andere zorgen die daarmee samenhangen. Bovendien, en onze collega heeft daar ook reeds op gewezen, is er een bereidheid om niettegenstaande de financieel moeilijkere situatie toch minstens 500 miljoen euro extra – en ik benadruk dat laatste woord – te investeren in het aanpakken van de problemen qua schoolinfrastructuur. Minister, wij verwachten ook dat u heel de regelgeving die tot op vandaag voorligt, ook eens kritisch onder de loep neemt en bijstuurt. Dat is vrij evident.

Ik verwacht van u vandaag geen pasklare oplossingen voor het probleem. Mocht het immers dermate eenvoudig zijn, dan hadden uw voorgangers vermoedelijk het probleem reeds opgelost. Ik verwacht wel een eerste aanzet en ik hoop dat uw beleidsnota, die wij volgende maand krijgen, nog veel meer duidelijkheid zal creëren. Dat is vrij evident.

Ik wil u toch één vraagje stellen, zodat er ter zake geen misverstanden zijn. Ik had tot nu toe begrepen dat de middelen die nodig zijn voor de beschikbaarheidsvergoedingen in het kader van DBFM, buiten de 500 miljoen euro extra vallen. Kunt u dat bevestigen? Of vergis ik me op dat vlak?

Mevrouw Meuleman, het vereert me uiteraard dat u verwijst naar de motie die in de vorige legislatuur is goedgekeurd in het Vlaams Parlement. Misschien is het nuttig dat u ook eens nakijkt of u die motie toen mee hebt gesteund, want ik begrijp nu dat u het wel een zinvolle motie vindt. Dat is misschien toch eens het nakijken waard.

Minister, er is een ernstig probleem. Dat weet u ook. Dat blijkt uit de regeringsverklaring, uit het regeerakkoord en uit de communicatie die u daarover reeds hebt gedaan. Wij verwachten uitzonderlijk veel van uw beleidsnota op dit vlak. We hopen dat we er samen, niet alleen met de meerderheid, maar met deze commissie, grondig verder aan kunnen meewerken.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, minister, geachte leden, ik wil ingaan op een aantal punten van het betoog van mevrouw Meuleman. Er zal sprake zijn van één rode draad, namelijk dat ook ik verwacht dat we de komende jaren, binnen de beperkte middelen die er zijn en met de ambitie die er desalniettemin is, proberen te zoeken naar creatieve oplossingen. Een deel van de creatieve oplossing zou erin kunnen bestaan dat we de wetgeving op dit vlak niet meer als een eenheidsworst bekijken.

Schoolgebouwen zijn niet hetzelfde over heel Vlaanderen, niet als het gaat over de staat waarin ze zich bevinden, niet als het gaat over hoe ze worden gebruikt, niet wat hun verleden betreft. Ik wil daar een paar voorbeelden van geven. Mevrouw Meuleman zegt terecht dat men met overheids-geld gebouwen moet zetten, of het nu gaat over onderwijs, sport, cultuur of jeugdzaken, die ook moeten kunnen worden gebruikt door andere domeinen. Niemand zal dat ontkennen, denk ik. We willen geen eilandjes financieren met belastinggeld. We moeten er echter ook onmiddellijk bij zeggen dat er al heel veel goede voorbeelden zijn.

Minister, de komende jaren zult u heel veel scholen bezoeken. In heel veel gemeenten, zowel in het gesubsidieerd onderwijs als in het gemeenschaps-onderwijs, zult u scholen tegenkomen die al buiten de schooluren open zijn. Die scholen worden echter ook vaak geconfronteerd met regels die voor iedereen dezelfde zijn, met middelen die voor iedereen dezelfde zijn, terwijl een gebouw dat na de schooluren open is voor de tekenacademie, voor sportclubs, voor socioculturele verenigingen ook wel extra middelen vergt voor onderhoud en schoonmaak. Een klas die van acht uur 's morgens tot bijna middernacht bezet is door zowel het leerplichtonderwijs als andere verenigingen, dat is toch wel iets anders qua onderhoud en schoonmaak.

Ik heb het al eens gezegd: heel belangrijk voor dit debat zijn de juiste cijfers. We moeten aan scholen die onderkomen zijn en al jaren wachten op geld om aan vernieuwbouw te doen of te vernieuwen, middelen geven, maar ook ons capaciteitsprobleem is zeer prangend. Dat is niet overal in Vlaanderen op dezelfde manier zo, maar waar dit prangend is, is het noodzakelijk voor het beleid om de juiste cijfers te hebben. Ik zeg dit niet zomaar. Het is al diverse keren aangetoond bij de Studiedienst van de Vlaamse Regering, door lokale besturen, door lokale taskforces, dat de bevolkingsprognoses die de Vlaamse Regering de afgelopen jaren heeft gehanteerd, niet altijd accuraat zijn – en dan druk ik me voorzichtig uit.

Ook kunnen er in Vlaanderen grote verschillen zijn als het gaat over de grondprijs en het grondtekort. Ik ga nu even heel kort door de bocht, maar in de

as Antwerpen-Brussel liggen de grondprijzen die inrichtende machten betalen als ze een nieuwe school of een uitbreiding willen realiseren, hoger dan het Vlaamse gemiddelde. Er is echter ook gewoon minder, of op sommige plaatsen zelfs weinig of geen grond ter beschikking.

Vandaag is het Zuidoost. Ik wil even de school van Jonas en Jérôme erbij nemen, het Koninklijk Atheneum Koekelberg. Die school wacht op dit moment op een nieuw gebouw. Ik heb van hen vernomen dat men nog niet aan het bouwen is, maar dat het voor binnenkort is, dus men is al zo ver. Als het Koninklijk Atheneum eenmaal de nieuwe gebouwen zal mogen betrekken, dan zal hun huidige tijdelijke huisvesting – nu krijgen ze les in de vroegere lokalen van de Katholieke Universiteit Brussel – worden verkocht. Iedereen die Brussel een beetje kent, vindt zo'n voorbeeld hemeltergend: hoewel een gebouw van het hoger onderwijs was en nu door het secundair onderwijs wordt gebruikt, zal er onderwijsgrond, zullen er onderwijsgebouwen verdwijnen. Ik begrijp ook wel dat de middelen die dat zal genereren, ongetwijfeld door de KUB zullen worden gebruikt om zelf ook weer investeringen te doen. Op dit moment kunnen we het ons als openbaar bestuur – of dat nu Vlaanderen of Brussel is – echter niet veroorloven om op plaatsen met grote capaciteitstekorten gebouwen uit het onderwijscircuit te laten gaan. Een van die creatieve oplossingen zou kunnen zijn dat we die inventaris toch eens goed bekijken, dat er bij nieuwbouw geen oude gebouwen verdwijnen.

Ik heb Brussel aangeraakt. Minister, crowdsourcing is niet alleen in deze commissie een hot item. Ook in de commissie Cultuur is dat vaak teruggekomen. Ik ben daar zelf ook een voorstander van, omdat het ook maatschappelijk dingen in beweging zet. Men roept mensen op om mee te investeren in gebouwen, in infrastructuur, waardoor er ook een gemeenschappelijk doel ontstaat, een mede-eigenaarschap. Ik wil echter wijzen op een grote valkuil, zeker wat het onderwijs betreft, namelijk het mattheuseffect. Het is niet zomaar dat de Vlaamse Gemeenschapscommissie, dat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest mee investeert, bovenop de 60 en 70 procent die wordt betaald door de Vlaamse overheid. Minister Vanhengel doet dat nu al tien jaar. Daar wordt geld bijgelegd. Waarom? Omdat de lokale besturen in Brussel niet altijd zo positief staan tegenover het Nederlandstalig onderwijs.

Daarnaast hebben de vrije inrichtende machten hier in Brussel vaak een publiek, net als hun officiële collega's, waar ze door crowdsourcing, door een wafelbak of door andere initiatieven weinig middelen binnenkrijgen. Dat is niet alleen het geval in Brussel maar ook op vele andere plaatsen. Het zou goed zijn indien u daar oog voor zou hebben in het beleid.

Tot slot een laatste punt dat wellicht aan bod zal komen in andere beleidsnota's, namelijk het samenwerken met andere overheden. We zitten nu in de unieke situatie waarbij we zowel op Vlaams als op federaal vlak een regering met dezelfde regeringspartners hebben. Ik hoop dat er op een aantal moeilijke terreinen een vlottere samenwerking of op zijn minst een gedeeld begrip zal zijn. We hebben het hier al gehad over fiscaliteit, maar als het gaat over het ter beschikking stellen van gronden, kijk ik in een aantal gebieden in Vlaanderen naar Defensie, waar heel veel nog goede gebouwen op de markt komen. Indien Onderwijs zeker in capaciteitsgebieden eerste keuze zou hebben of een bevoorrechte partner zou zijn, dan zouden we met een beetje creativiteit gebouwen die ook zijn betaald met weliswaar federale belastingmiddelen, opnieuw kunnen gebruiken. Hetzelfde geldt voor Brussel. Maar ik heb begrepen dat u al een eerste goede vergadering hebt gehad met de minister Vanhengel. Er is dus nog meer samenwerking mogelijk tussen Vlaanderen en Brussel.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): De infrastructuuruitdaging in het onderwijs is inderdaad niet nieuw, zoals de heer De Meyer al aangaf, maar is niet minder groot omdat stenen misschien geen ideologie hebben of niet betogen. De kwaliteit van ons onderwijs hangt zeker ook af van de omgeving waarin onze kinderen les krijgen. Er zijn twee ontzettend grote uitdagingen: capaciteit op zich, waarbij elk kind een plekje heeft op school, en het structureel verbeteren van de kwaliteit van onze schoolgebouwen.

Ik herinner me nog dat ik tijdens het eerste leerjaar in een containerklas zat en dat het daar dikwijls koud was. Maar ik zie dat er vandaag nog veel meer kinderen in een containerklas zitten. Zelfs als die van goede kwaliteit zijn, is dat eigenlijk toch geen voorbeeld voor ons onderwijs.

In het verleden zijn er een aantal aanzetten geweest om de wachtlijsten in te dijken, maar alles kan natuurlijk nog beter en de aanpak kan nog gericht. Mevrouw Meuleman heeft al verwezen naar de criteria waarop de wachtlijsten worden georganiseerd en waarop invulling wordt gegeven aan waar de middelen naartoe gaan. Wij denken dat chronologie als enige criterium niet langer volstaat. Tijdens de vorige legislatuur waren er ideeën om meerdere criteria in aanmerking te nemen. Wat is nu heel concreet de stand van zaken om die weg verder te bewandelen?

Ik ben zelf nog schepen van Onderwijs geweest in Mechelen. Wij hadden op lokaal niveau taskforces ontwikkeld die netoverschrijdend en lokaal aangestuurd vrij goed werkten. We slaagden erin om op een vrij objectieve manier de noden in de stad in kaart te brengen, die door een goed overleg met de verschillende inrichtende machten – met de schooldirecties maar ook met de stad – te prioriteren en naar de hogere overheid met één stem te spreken. Gaat men verder op die weg?

Er moet ook werk worden gemaakt van mogelijk lokale beheersstructuren die veilige pps-constructies (publiek-private samenwerking) mogelijk maken. Daarbij stelt men grond ter beschikking van de inrichtende machten, laat men via promotiebouw derden sneller investeren en laat men op termijn de infrastructuur voor publiek en onderwijsgebruik terugvloeien.

Wij zijn van mening dat er verder ook veel creatieve mogelijkheden zijn. Minister, u hebt er zelf naar verwezen in het debat over de Septemberverklaring. Het gaat niet alleen over middelen maar ook over het doelgericht inzetten van de beschikbare middelen. Die opties zijn des te noodzakelijker omdat we allemaal worden geconfronteerd met het voornemen van Europa om ook de pps-constructies in de begroting te laten inschrijven, wat de budgettaire contraintes alleen maar ingewikkelder maakt voor het Vlaamse niveau.

Mevrouw Meuleman en de heer De Ro hebben ook verwezen naar het concept van Brede School. In grote steden en intussen ook in kleinere gemeenten wordt men geconfronteerd met een capaciteitsproblematiek en met een snelle groei van de jonge bevolking. Wanneer men echter Scholen van Morgen bouwt, dan moeten die per definitie functioneel zijn. Ze moeten ook naschoolse activiteiten mogelijk maken zoals sport en gemeenschapsvormende activiteiten. Vandaag zijn scholen soms nog te reticent omdat niet duidelijk is wie instaat voor het beheer en de controle, ook naschools. Minister, kunt u die taskforce op lokaal vlak eventueel een coördinerende rol laten spelen om verschillende maatschappelijke vragen in kaart te brengen over het mogelijk gebruik van schoolcapaciteit en wanneer het gaat over partners buiten het onderwijs zoals sportorganisaties, culturele organisaties, jeugdorganisaties enzovoort?

Tot slot wil ik nog aansluiten bij een concrete vraag van mevrouw Meuleman. Minister, hoe staat u tegenover netoverschrijdende samenwerking? Ik denk dat

we daar mogelijkheden hebben om in het kader van die DBFM-light lokale overheden de zakelijke rechten op hun stuk grond gedurende een aantal jaren te laten overdragen aan privépartners die dan meerdere scholen op eenzelfde campus en een brede infrastructuur zouden kunnen bouwen en ter beschikking stellen. De lokale overheid kan dan monitoren waar die gebouwen of voor welke inrichtende macht die gebouwen het best kunnen worden ingezet. Dat zijn allemaal open creatieve mogelijkheden om netoverschrijdend, in het kader van de Brede School, de capaciteit gerichter, sneller en misschien zelfs met de inzet van minder publieke middelen aan te pakken. Wij wensen u alvast heel veel succes bij die zware en moeilijke opdracht en wij zullen niet nalaten om verder mee creatief na te denken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Hier zijn al heel wat interessante dingen gezegd. Mevrouw Gennez, als iemand het woord 'container' gebruikte tijdens het ministerschap van Pascal Smet, dan moest die een euro in het potje stoppen. Pascal Smet had het over modulaire scholenbouw. Ik wil die optie van modulaire scholenbouw niet buitengooien omdat zij soms snel komen maar ook weer snel verdwijnen. Dat kan op een aantal plaatsen een oplossing zijn, maar het is natuurlijk niet structureel.

In plaats van over Scholen van Morgen zouden we het beter hebben over 'scholen van gisteren'. Het probleem bestaat immers al redelijk lang en we moeten nu problemen oplossen die gaandeweg zijn gegroeid. De meeste gebouwen dateren van de jaren 60 en zij worden er niet beter op. Dat is zoals met het menselijk lichaam: als men niet tijdig ingrijpt, takelt het verder af. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Bij doorlichtingen stellen we ook vast dat de woonbaarheid, de kwaliteit en de hygiëne stilaan voor problemen zorgen. Het wordt volgens de inspectie steeds moeilijker om daar in veilige omstandigheden onderwijs te organiseren. Aantrekkelijkheid is een subjectief gegeven, maar als we het beroep van leerkracht aantrekkelijker willen maken, dan zullen we toch eerder kiezen voor een nieuw complex en niet voor een gebouw waarvan men niet weet of de deur zal blijven hangen of eruit zal vallen als je ze sluit.

De vorige regering heeft 193 miljoen euro extra vrijgemaakt boven op de reguliere middelen. Ik wil dit toch eens benadrukken: bovenop de reguliere middelen. Sommigen laten uitschijnen dat deze regering maar 50 miljoen euro zal investeren in scholenbouw, dat is voor alle duidelijkheid niet zo. De reguliere programma's van AGIO blijven lopen. Het bedrag van 50 miljoen euro gaat over 2015. We zitten nog altijd met een jaarbegroting. Het is een extra. Wat de heer De Meyer daarnet heeft gezegd, komt overeen met wat ik verneem: in deze legislatuur gaat het over 500 miljoen euro! En dat in een tijdperk waarvan we goed genoeg weten dat we in Vlaanderen de tering serieus naar de nering moeten zetten.

We moeten dus niet flauw doen over de vorige en deze investeringen. Maar ja, het is te weinig omdat er in het verleden te weinig geïnvesteerd werd in de scholen van gisteren. Mevrouw Gennez verwees er al naar en ik vind het spijtig dat ook ik ernaar moet verwijzen, maar voorgangers van minister Crevits hebben ooit gezegd dat stenen niet betogen en dat klopt. Soms zouden we hopen dat ze effectief met een vrachtwagen naar hier zouden komen en voor de deur worden uitgestort – hopelijk breng ik hiermee niemand op ideeën.

In elk geval moeten we kijken naar de criteria die we gebruiken, die zijn cruciaal. We moeten de vraag stellen: "waar is het het meeste nodig?" Het is een heel voluntaristische vraag. Als we die hier in de commissie stellen, zal waarschijnlijk

iedereen zijn vinger opsteken omdat iedereen wel een school met noden kent. In tijden van krapte zijn er criteria nodig om te bepalen waar de noden extremer zijn dan op andere plaatsen.

Minister, we zien nog steeds schoolgebouwen verdwijnen. Scholen zijn vaak volledig of voor een groot deel gebouwd met publieke middelen. Ook worden ze vaak onderhouden met publieke middelen. Na dertig jaar worden ze dan verkocht. In het noorden van Gent, aan de Watersportbaan, is er zo'n plaats. Een perfect schoolgebouw wordt verkocht, het wordt te gelde gemaakt. Dat gebouw verdwijnt daarmee voor eeuwig en altijd uit het scholenpatrimonium. Zeker in Gent stijgt de grondprijs, de krapte is er. Het gebouw is echter voor eeuwig en altijd weg voor het onderwijs. Dat moeten we ook eens bekijken.

We moeten de dingen zeggen zoals ze zijn: hier en daar hebben we nog schoolgebouwen die niet worden gebruikt en gronden die braakliggen. Ze liggen er maar te blinken. Doe er iets mee. Ze staan nu ergens op een balans van een verzelfstandigd onderwijsnet dat die laat liggen tot het moment dat het er iets mee kan doen. Dat moeten we toch ook eens bekijken.

En dan nog een laatste issue om over na te denken. Momenteel zijn er volgens de Schoolpactwet constructies mogelijk waarbij voor een toegekende subsidie om een schoolgebouw te bouwen, bij de overgang van het ene net naar het andere nogmaals langs AGIO'n gepasseerd kan worden om het schoolgebouw in te kopen. Eigenlijk gebruikt men de middelen dus niet één keer maar twee keer. Ik vraag u, minister, om ook die regelgeving helemaal uit te spitten en om te bekijken wat we daar nog uit kunnen halen. Op die manier kunnen we elke euro die we nu letterlijk bij elkaar harken, gebruiken om de scholen van gisteren en de scholen van morgen neer te zetten, om zowel de capaciteit als de aantrekkelijkheid van de gebouwen, als de bewoonbaarheid, als de vernieuwbouw mogelijk te maken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, mevrouw Meuleman, bedankt voor deze interpellatie. De heer De Meyer merkte op dat indien hij in de oppositie had gezeten, hij deze interpellatie ook zou hebben gesteld. Voor mij geldt hetzelfde, ik had dezelfde tekst als u geschreven kunnen hebben. Ik ben natuurlijk heel blij dat ik niet in de oppositie zit en geen interpellatie moet indienen, maar dat ik de kans krijg om te proberen om een aanzet tot oplossing te geven.

Mijnheer Daniëls, ik wil eventjes reageren op wat u helemaal op het einde zei over bakstenen die niet betogen. U weet dat ik zeven jaar bevoegd geweest ben voor onze wegen. Daar hadden we exact dezelfde toestand. Ik wil niet hoog van de toren blazen, maar wat het tij heeft doen keren, is dat we een vrij goede monitoring kregen. De monitoring die we hadden van de staat van het wegennet zijn we actief beginnen te gebruiken. U had het over criteria en over de manier om dingen aan te pakken. Het parlement heeft daar een ook een rol in gespeeld.

Ik kan u vandaag geen afgewerkt masterplan voorleggen. Dat is ook niet de bedoeling, het zou een beetje vreemd zijn na alle inspanningen die de jongste tien jaar werden geleverd, dat ik zou zeggen: "Dames en heren, de beleidsnota is voor straks, maar ik stel u nu al mijn plan voor". Maar ik zie wel twee hefboomen waar we straks over kunnen beschikken die misschien voor een stuk richtinggevend kunnen worden de komende jaren.

Terecht werd opgemerkt dat er twee grote problemen zijn: de capaciteit en het patrimonium zelf. Wat de capaciteit betreft, werd hier vorige week al een debat gevoerd. Ik heb toen gezegd dat er een capaciteitsmonitor komt. Die zal er binnen enkele maanden zijn. In die monitor zullen we demografisch zien hoe het

zit met de ontwikkelingen, de geboortes, en waar we welke evoluties verwachten. Het is nuttig om dat instrument te hebben en actief te gebruiken bij investeringen.

Wat het schoolgebouwenpatrimonium betreft, is het zo dat er in 2008 een eerste summiere editie is verschenen van een schoolgebouwenmonitor. Sommigen zullen dat weten. Ik heb begrepen dat er straks een nieuwe monitor komt, editie 2013. Daarbij zullen we dus een zicht krijgen op de staat van het schoolgebouwenpatrimonium, met dien verstande dat het gaat om het patrimonium dat wordt gesubsidieerd. Dat is dus niet het patrimonium van het GO!, maar wel dat van het gesubsidieerde provinciaal en gemeentelijk onderwijs en het vrij onderwijs.

Dat is een belangrijk instrument. Na de herfstvakantie kunnen we dat rapport hier dan laten toelichten. Ik maak me geen illusies, het zal geen jubelrapport worden, maar het kan een nuchtere kijk geven op de staat van ons patrimonium. Op die manier kunnen we dan zinvol discussiëren over noodzakelijke criteria.

Er zijn veel vragen gesteld over het transparanter maken van de manier waarop subsidies worden verstrekt of waarop geïnvesteerd wordt. Ook werd gevraagd naar de wachtlijsten. Ik zal de huidige wachtlijsten tegen het licht houden, maar ik wil dit doen in nauw overleg met de onderwijsverstrekkers. Scholen investeren ook zelf mee. Wij subsidiëren projecten die worden getrokken door scholen, schoolbesturen en inrichtende machten. Nu bestaat er chronologie. Wie een dossier indient – behalve de uitzonderingen, maar daarover straks meer –, staat in principe eerste op de lijst. Als we daarop ingrijpen, moeten we ervoor zorgen dat we rekening houden met gerechtvaardigde verwachtingen van scholen die nu bovenaan staan. Om te sleutelen aan criteria is het nuttig om over extra middelen te beschikken. Op die manier kunnen we zorgen voor een overgangstermijn om alles voor iedereen op een redelijke wijze te laten verlopen.

Er zijn verschillende wachtlijsten. Voor mij is dat een wondere wereld die ik ontdek. Er is de reguliere wachtlijst van het gesubsidieerd onderwijs zowel voor het officieel als het vrij onderwijs én er is de dotatie aan het GO! voor infrastructuur en onderhoud. De dotatie voor het GO! bedraagt 47 miljoen euro per jaar voor grote werken en 12 miljoen euro per jaar voor kleine werken. Daarnaast zijn er de budgetten voor het gesubsidieerd onderwijs. AGION heeft net zijn jaarverslag 2013 klaar. Ik heb gevraagd dat ze het vandaag op de website plaatsen en de link zal u worden bezorgd. In 2013 werden 1276 dossiers voor nieuwe en vernieuwde scholen goedgekeurd (machtigingskredieten) goed voor een bedrag van 217 miljoen euro. Voor het hoger onderwijs kwam daar nog eens 23 miljoen euro bij.

Wat de wachtlijsten betreft, op 31 december 2013 telde de wachtlijst voor het gesubsidieerd vrij onderwijs en het gesubsidieerd officieel onderwijs 1481 dossiers voor een geraamd subsidiebedrag van meer dan 2 miljard euro. Daarnaast is er nog de wachtlijst van het GO!, waarvoor in een aparte dotatie voor infrastructuur en onderhoud is voorzien.

Wat ook opvalt, is dat er verschillende procedures en criteria ter prioritering bestaan. Normaal is het criterium de chronologie. In het gesubsidieerd vrij onderwijs bestaan er echter veel uitzonderingsgronden waarbij de regel van de chronologie vaak wordt doorbroken, bijvoorbeeld bij werken in functie van brandveiligheid, aan sanitaire installaties enzovoort. Circa 75 procent van het jaarlijkse budget wordt toegekend via uitzonderingsprocedures in plaats van via de reguliere procedure. Het officieel gesubsidieerd onderwijs (OVSG) bepaalt dan weer redelijk autonoom jaarlijks welke bouw dossiers in aanmerking komen voor subsidiëring binnen het toegewezen budget. Het GO! bepaalt de prioriteiten volledig zelfstandig. Er is dus een enorme variëteit aan manieren waarop omgegaan wordt met de subsidies. Ik vind het

frappant dat driekwart van het budget voor het gesubsidieerd vrij onderwijs op basis van uitzonderingen wordt toegekend. Het is ook wel logisch omdat het zo veel sneller gaat. Er zijn dus twee snelheden waardoor grote dossiers langer moeten wachten of waardoor grote dossiers wellicht in stukken worden gehakt om gebruik te kunnen maken van de verkorte procedure. Daar moet transparantie over zijn. Als we oplossingen willen zoeken, moeten de noden worden geobjectiveerd. Het is aangewezen om de hele systematiek van de wachtlijsten grondig tegen het licht te houden. Wat is er goed? Wat is logisch? Wat kan er beter? Wat moet er anders? Ik heb heel wat interessante suggesties gehoord en er is nood aan transparantie voor alle types onderwijs, maar tegelijk moet er steeds voldoende flexibiliteit zijn zodat acute maatschappelijke noden kunnen worden opgevangen.

We willen werk maken van een masterplan Scholenbouw dat de grote lijnen uitzet over hoe we in de toekomst willen omgaan met subsidies en hoe we capaciteits- en infrastructuurproblemen willen aanpakken. Een netoverschrijdend plan van aanpak is noodzakelijk. Uiteraard dient zoiets te gebeuren met respect voor de autonomie, het pedagogische project en de eigenheid van de verschillende onderwijsnetten.

We hebben al een aantal keren samengezeten met de koepels en ook met het GO!, om te kijken hoe we de globaliteit van de dossiers beter kunnen aanpakken, hoe we kunnen komen tot objectieve prioriteitencriteria. Mevrouw Meuleman, het is voor mij ook van belang dat we proberen te zoeken naar budgettaire optimalisaties. Je hebt de pot middelen. Maar we moeten eens kijken of we die middelen niet efficiënter kunnen inzetten.

We hebben met AGION ook al eens gekeken naar de eigen procedures binnen AGION. Ik denk aan de gemiddelde doorlooptijd per dossier. Het duurt enorm veel jaren. De mensen van AGION lezen bijvoorbeeld alle bestekken vooraf na van a tot z. Is dat hun taak? Wie draagt de verantwoordelijkheid? Dat is natuurlijk zeer tijdrovend, je hebt er veel mensen voor nodig. Ik verneem ook dat de procedures en regelgeving bij welzijnsinfrastructuur via het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) anders zijn georganiseerd, dat de dossiers er vlotter lopen. Bij scholenbouw is de doorlooptijd vrij aanzienlijk. Daar is het voor mij van belang om winsten te kunnen realiseren.

Alle suggesties die ik hier heb gehoord, zijn bijzonder waardevol. Mensen zeggen dat we ervoor moeten zorgen dat er zo weinig mogelijk gebouwen verdwijnen. Nu, inrichtende machten willen soms nieuwbouw plaatsen, meestal op een andere plaats. Het is logisch dat ze dan de andere gebouwen willen verkopen. Onderschat ook niet, ik heb daarin toch enige expertise opgebouwd, de kosten voor vernieuwbouw. Een herlokalisatie kan soms positieve effecten hebben. Je kunt niet zomaar zeggen dat het nu verboden is om nog patrimonium te laten verdwijnen, want de kosten voor het volledig vernieuwen zijn ook niet gering. We moeten proberen zo redelijk mogelijk met alles om te gaan.

Wat de pps-constructies betreft en het grootschalige DBFM-project (Design, Build, Finance, Maintain) Scholen voor Morgen, mijnheer Daniëls, is het zo dat het wel scholen voor morgen zijn. Ik heb enkele foto's bij. Ik weet dat er een website is opgestart van verloederde gebouwen, wij gaan een website opstarten die de creativiteit toont. *(Opmerkingen van mevrouw Elisabeth Meuleman)*

Ik moet trots zijn op een aantal projecten. Scholen bouwen schitterende dingen met de middelen die wij ter beschikking stellen, ook vandaag. Daarvoor moeten we als overheid ruimte ter beschikking stellen, zodat scholen best practices kunnen delen. Er is een grote expertise. Er zijn heel grote problemen, maar er zijn ook zeer mooie projecten die worden gebouwd. Scholen kunnen ook veel van elkaar leren bij de aanpak.

Het grote DBFM-project voorziet de komende jaren in de realisatie van 165 concrete bouwprojecten, goed voor 200 nieuwe of grondig vernieuwde schoolgebouwen. De afgevaardigd bouwheer van het programma heeft ons laten weten, mevrouw Meuleman, dat tegen 1 januari 2015 effectief een 50-tal bouwwerken opgestart zullen zijn. Het hangt natuurlijk een beetje af van de weersomstandigheden, maar het zit op schema. We hebben de kalender gekregen.

U stelt zeer terecht dat we lessen moeten trekken uit het DBFM-programma. Een eerste les is al duidelijk: het is niet evident om een pps-constructie met een dergelijke omvang te financieren en te bouwen binnen het kader van steeds strikter wordende Europese begrotingsregels. U weet dat we nu het hele project op onze begroting nemen. Het zou echter niet verstandig zijn om het project nu met de grond gelijk te maken.

U moet eens kijken naar de gehanteerde concepten, los van de financiering. Het zijn stuk voor stuk jonge architecten, het zijn polyvalente en heel innoverende gebouwen. Ik ben er eentje gaan bezoeken dat af is en al een of twee die in opbouw zijn. Ik vind dat vernieuwend. Hadden we dat niet gedaan, waren we misschien niet tot een dergelijk niveau van innovatie kunnen komen. Dat zijn de positieve elementen, los van de financieringsstructuur, die inderdaad zwaar is, en de tijd die het kost. Er zijn al twee ministers over gegaan, als het niet meer is. We moeten grote lessen trekken, maar er moet altijd ruimte blijven voor grote innovatie en die zie ik wel in deze projecten.

Voor de passiefscholen, mevrouw Meuleman, weet u dat we een pilootproject hebben gelanceerd. Het project is nu in volle ontwikkeling: momenteel worden er negentien Vlaamse passiefscholen gebouwd, verspreid over alle provincies en onderwijsnetten. Er zijn al negen projecten in gebruik, er zijn er vijf in uitvoering, vier bevinden zich in de aanbestedingsfase en één project zit in de ontwerpfase. Zes scholen ontvingen al het certificaat waarmee ze voldoen aan de criteria van de passiefhuisstandaard. De energiekosten zijn een bijzonder grote uitdaging. Energiebesparend bouwen is heel belangrijk, maar je kunt niet van elk gebouw – zeker niet van bestaande gebouwen -- een passiefgebouw maken. U hebt wel een punt dat, als er nieuwe gebouwen worden gezet, we moeten zorgen dat de modernste technieken en zeker ook dat passiefbouwen blijvend worden ondersteund.

Wij voorzien nu voor de geselecteerde projecten in een extra subsidie passiefbouw van 235 euro per vierkante meter bovenop de standaardsubsidie. Elke school uit het pilootproject krijgt dus globaal gezien 20 procent meer subsidie van ons. Voor een passiefschool liggen de bouwkosten wat hoger. Als de passiefscholen in gebruik zijn, zullen we een goed beeld krijgen van de werkelijke meerkosten en kan het energiegebruik van die scholen worden gemonitord. Hoe snel maak je winst bij het energiegebruik en loop je die kosten in?

We zullen de scholen gedurende twee jaar opvolgen. In een jaarrapport zullen we dan uitwerken hoe we daarmee zullen omgaan in de toekomst. We moeten die evaluatie afwachten om dan te bepalen hoe we de bouw van passiefscholen verder ondersteunen.

De piste van crowdfunding moet zeker worden bekeken. Het is natuurlijk de vraag hoe dat er concreet kan uitzien. Als het ter vervanging komt van een bancaire financiering, vraag ik me af of het voldoende bijkomende beleidsruimte zal genereren. Misschien is crowdfunding beter geschikt voor eerder kleinschalige bouwprojecten. Sowieso moeten we, los van de extra financieringskanalen die we zoeken, nagaan of we meer kostenefficiënt kunnen bouwen en of een harmonisering of vereenvoudiging van bepaalde regelgeving hierbij kan helpen.

De heer De Ro zei dat alle gebouwen verschillend zijn en dat we er dus geen eenheidsworst van kunnen maken. Dat is juist, maar ik denk dat we wel tot een

kader kunnen komen voor randvoorwaarden voor duurzame onderwijsinfrastructuur. Ik maak weer de link met Openbare Werken. Dat is misschien niet helemaal correct, maar zeven jaar geleden werden er allemaal andere modellen bruggen gebouwd, terwijl je eigenlijk perfect een type kunt maken dat snel, efficiënt bouwt. We willen nagaan of we de scholen methodieken kunnen aanreiken waarvan ze vlot kunnen gebruikmaken en waardoor de totale bouwkost vermindert. Dat is natuurlijk moeilijker voor verbouwingen. Ik denk dat er op dat vlak vereenvoudigingen mogelijk zijn.

Wat de alternatieve financieringsmogelijkheden betreft, onderzoeken we of er nieuwe kleinschalige pps-constructies mogelijk zijn, uiteraard rekening houdend met de Europese kaders. U weet dat de minister-president interesse heeft om overleg te plegen met Europa. Als er straks een enorm Europees investeringsprogramma is, moet Vlaanderen daar soepel op kunnen inspelen en dat gebruiken voor de grootste noden aan infrastructuur. Daarin is de scholenbouw zeker een prioriteit.

Vorige week heb ik al verwezen naar een project dat mij wel interesseert in verband met mogelijkheden voor kleiner onderhoud. Ik heb mijn Brusselse collega gevraagd de evaluatie te bezorgen. In Brussel is er namelijk een project waarbij jonge mensen praktijkstages lopen in scholen. De onderhoudswerken werden uitgevoerd door studenten als een vorm van werkplekleren. Op die manier kunnen we misschien een interessante win-winsituatie creëren. Daarom heb ik daar een evaluatie van gevraagd.

Mijnheer De Meyer, die 500 miljoen euro is niet jaarlijks recurrent, maar in totaal voor de hele legislatuur. Die 500 miljoen euro staat wel los van de beschikbaarheidsvergoeding. Het zijn extra investeringsmiddelen. We hebben nu een meerjarentraject opgesteld. Elk jaar moet de begroting opnieuw worden vastgesteld. Voor dit jaar is er 50 miljoen euro extra opstap uitgetrokken. De volgende jaren zijn er andere bedragen gepland. Maar dat staat los van de beschikbaarheidsvergoeding.

U weet dat we in het regeerakkoord een passage hebben opgenomen dat nieuwe of vernieuwde schoolgebouwen zoveel mogelijk aanpasbaar en multifunctioneel moeten zijn en ter beschikking moeten kunnen staan van de lokale gemeenschap. Collega's, u weet wellicht dat er nu al een bijzondere procedure bestaat "in samenwerking met een andere overheid of een publieke actor" bij AGION, waardoor je als je samenwerkt nu al een afwijking kunt krijgen van de chronologie op de reguliere wachtlijst. Misschien is het nog niet voldoende bekend, maar er zijn dus al mogelijkheden om daarvan gebruik te maken.

Ook binnen het DBFM-programma wordt het naschools en breed gebruik van schoolgebouwen gestimuleerd via de outputspecificaties, bijvoorbeeld een sportzaal die na de schooluren door sportverenigingen wordt gebruikt of een refter die voor een buurtvergadering wordt opengesteld.

Het eerste opgeleverde DBFM-project was het Gemeentelijk Technisch Instituut in Londerzeel. We hebben dat op 1 september 2014 ingehuldigd. Die school wordt gedeeltelijk opengesteld voor de lokale gemeenschap. Het is trouwens een zeer interessant project om te bezoeken. In de technische ruimte kan men werkplekken van bedrijven nabootsen en een hele cyclus maken. Het is heel mooi, heel innovatief en helemaal afwijkend van het klassieke beeld van lokalen voor technisch onderwijs.

Het is belangrijk om dergelijke pistes te promoten en te optimaliseren en veel meer dan nu als voorbeeld te laten fungeren. Kennisdeling is zeer cruciaal, ook voor de komende jaren.

Een mogelijke hinderpaal zijn de verschillende sectorale regelgevingen – mevrouw Meuleman heeft daarnaar verwezen in haar interpellatie – in onderwijs,

welzijn, sociaal wonen, sport, cultuur en onroerend erfgoed. Het is goed dat we samen bouwen en zo veel mogelijk proberen samen te werken. Maar we moeten ervoor zorgen dat de wederzijdse regelgevingen niet een dermate grote hinderpaal zijn dat het niet meer lukt of extreem duur wordt. Scholen staan vaak open voor het gemeenschappelijk gebruik, maar willen niet dat er dermate veel voorwaarden worden opgelegd dat er door het collectiviseren van het gebruik nog minder kan worden gedaan dan vroeger. Binnen AGION probeert men nu de regeldruk of de voorwaarden zo licht mogelijk te houden.

Ik heb ondertussen al een eerste overleg gehad met minister Vandeurzen, bevoegd voor het welzijn, om te bepalen op welke manier we samenwerkingsverbanden kunnen stimuleren, bijvoorbeeld meer naschoolse kinderopvang in een schoolgebouw. Het is de bedoeling om zeer actief met alle andere collega's daarrond te werken. Ik wil onderstrepen dat dat collectief gebruik voor heel veel scholen in Vlaanderen evident is. Zij stellen vrij gemakkelijk lokalen open. Zij staan daarvoor zeker open.

Mevrouw Meuleman, ik besef zeer goed dat energie een veel te grote hap uit de middelen van scholen neemt. Maar dat gaat verder dan een aparte procedure. Op dit ogenblik bereidt het Vlaams Energiebedrijf (VEB) zich voor om als facilitator op te treden bij het opstellen en begeleiden van een Onderhoud en Energie Prestatie Contract (OEPC). Zo'n contract heeft tot doel gebouwen en sites energie-efficiënter te maken. Er zijn recent contacten geweest tussen het VEB en AGION om te bekijken of dat in de toekomst ook voor scholenbouw gehanteerd kan worden. Op die manier zouden schoolbesturen heel gemakkelijk geholpen kunnen worden bij het energie-efficiënter maken van hun schoolgebouwen.

De verlaging van het btw-tarief vind ik een zeer interessante suggestie. U weet dat de btw voor schoolgebouwen anders is dan die voor welzijnsvoorzieningen. Daar zit heel wat fluctuatie op. Ik kan geen beloftes doen, maar ik ben mij er wel van bewust dat dat vervelend is als je samen bouwt en je met die twee tarieven zit. We moeten bekijken wat we daar kunnen doen, maar de budgettaire context is op dit moment niet zo evident.

Ik kom tot de timing. Voor mij is het masterplan scholenbouw prioritair. We zijn volop gesprekken aan het voeren. Dat masterplan moet binnen enkele maanden rond zijn. De beleidsnota komt er straks aan, waarin het masterplan uiteraard als een van de prioritaire werven opgenomen zal zijn.

De reden waarom mijn voorganger bijvoorbeeld rond de criteria nooit de absolute doorbraak heeft gerealiseerd, is dat er heel wat discussies waren tussen het vrij onderwijs en het andere gesubsidieerde onderwijs. We zullen dus moedig moeten zijn daarin en samen proberen tot goede oplossingen te komen. Als je een capaciteitsmonitor en een infrastructuurmonitor hebt, zul je keuzes moeten durven maken qua prioritering. Als het allemaal zo gemakkelijk was, dan was dat masterplan er natuurlijk al lang. Dat besef ik ook wel. Ik hoop dan ook dat u mij zult bijstaan om die keuzes te maken.

Het is in elk geval niet opportuun om hun de middelen zomaar te geven en ze die zelf te laten verdelen onder de scholen. Het is goed dat we daar zelf wat sturing in houden.

Ik neem de suggestie mee met betrekking tot de oude gebouwen die niet geliquideerd mogen worden, en ook het medegebruik tussen de verschillende netten. Ik weet bijvoorbeeld dat in sommige gemeenten nieuwe scholen gebouwd worden, terwijl er gebouwen van het andere onderwijsnet leeg staan. Ook daar zijn er historische hinderpalen die ervoor zorgen dat dat niet zo gemakkelijk is, maar als we de beschikbare middelen efficiënt willen gebruiken, zullen we ook daar moeten proberen om muren te slopen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik dank u voor uw zeer omstandige antwoord. Ik ben blij dat u al stappen gezet hebt om die problematiek, die zeer breed is en veel aspecten omvat, grondig te bekijken. Ik wil zeker ook niet zagen en klagen. Dat zou ons niet veel verder helpen. U verwees even naar mijn site. We hebben daar een aantal schoolgebouwen in slechte staat onder de aandacht gebracht. Maar we doen net zo goed het omgekeerde: ook de goede voorbeelden in binnen- en buitenland rond samenwerking tussen verschillende domeinen proberen we naar buiten te brengen.

We moeten alle pistes bewandelen. Het was ook mijn bedoeling om u zeer pragmatisch een aantal mogelijke oplossingen aan te reiken die u misschien kunt meenemen in uw masterplan. Mocht ik u ideologisch hebben willen interpellieren, dan had mijn interpellatie misschien een andere insteek gehad. Dan had ik misschien ook gezegd dat het de absolute basistaak is van een overheid om in infrastructuur voor scholen te voorzien. En dan kun je je afvragen of crowdfunding wel de juiste piste is, om geld te vragen aan de mensen die de scholen bevolken, om ze dan ook nog eens te gaan financieren. Maar de nood in Vlaanderen is nu zo hoog en de achterstand zo historisch, dat we heel wat verschillende pistes zullen moeten bewandelen en alle pistes zullen moeten openen. Daarom heb ik er ook zoveel aangehaald bij het begin van mijn interpellatie.

Van sommige pistes schrik ik dat ze maar zo'n vooruitgang hebben gekend. Ik dacht dat men voor bepaalde zaken al veel verder zou hebben gestaan. Ik denk bijvoorbeeld aan die crowdfunding. Ook als het over de chronologie gaat, schrik ik een beetje. De belofte in de vorige legislatuur was dat het overleg was afgerond en dat de criteria eerstdaags zouden worden vastgelegd. Dat was in januari 2014. Ik schrik dan ook als u zegt dat de zaken helemaal nog niet zo vergevorderd zijn als het toen leek. Ik hoop toch dat u verder zult kunnen bouwen op het werk dat al gedaan is, en dat het op dat vlak wat sneller zal gaan.

Met één punt ben ik het niet helemaal eens, minister. De administratie heeft een aantal pistes voorgelegd. In de minst verregaande piste, waarbij men spreidt aan een zeer gematigde snelheid en de chronologie van de wachtlijsten ook nog eens doorbreekt, heeft men toch nog 390 miljoen euro per jaar nodig om de wachtlijsten weg te werken.

Met 50 miljoen euro extra dit jaar en 100 miljoen euro extra in de komende vier jaar krimpen de wachtlijsten niet in, minister. Daarmee groeien ze verder aan, als er niets anders drastisch gebeurt. 50 miljoen euro, dat is te weinig.

Voor de verkiezingen hebben alle partijen – en ik heb heel veel debatten, vooral onderwijsdebatten gedaan – beloftes gedaan over extra middelen om de reguliere scholenbouw aan te pakken. De N-VA was de partij die zei dat ze op kruissnelheid in 500 miljoen euro per jaar zouden voorzien. Zij waren de kampioenen in schoolinfrastructuur en in middelen voor schoolinfrastructuur. 100 miljoen euro op kruissnelheid is dan natuurlijk maar een fractie van die 500 miljoen euro die de N-VA op kruissnelheid en in 2019 wou vrijmaken.

Minister, ik denk dat u ook binnen de regering bondgenoten hebt die mee bij de andere ministers zullen aandringen dat u de nodige middelen zult krijgen voor die schoolinfrastructuur. Ik zit niet in de meerderheid en ik weet dus niet goed hoe het gaat, maar ik denk dat u op tafel moet slaan op het interkabinetten-werkoverleg of zo, want dat uw coalitiepartners zeker bereid zullen zijn om die extra middelen nog te zoeken.

Aan dit tempo, ook met die extra investeringen, zullen de wachtlijsten langer worden en niet korter. Naast uw creatieve pistes, die ik zeker wil steunen, hoop

ik toch ook nog dat het groeipad en de middelen meer zullen zijn dan wat het nu is, want anders zullen de wachtljsten alleen maar langer worden.

Ik zou graag een motie indienen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik dank u voor uw omstandig antwoord. Belangrijk in uw antwoord was de bevestiging van mijn interpretatie dat de middelen voor de beschikbaarheidsvergoeding buiten de 500 miljoen euro extra in deze legislatuur vallen.

Het meest essentiële in uw zeer uitgebreide antwoord is dat u zegt dat we zullen moeten werken aan een optimalisatie van de middelen. Ik wil heel kort stilstaan bij twee elementjes uit de vraagstelling van mevrouw Gennez, die trouwens positief en genuanceerd was in haar betoog. Eerst iets over de containerklassen waar ze toch wel een andere nuance legt dan ex-minister Smet. Zij stelt volgens mij terecht dat als je op lange termijn en duurzaam wil werken, containerklassen niet de meest ideale oplossing zijn, maar dienen voor noodsituaties, zoals ook de heer Daniëls zegt. We weten allemaal dat containerklassen in het beste geval dertig jaar meegaan en klassieke bouwwerken gemakkelijk zestig jaar. Het andere element dat mevrouw Gennez aanhaalde – en waar u ook bent op ingegaan, minister –, was om de chronologie niet als enige criterium te nemen. Dat is zeer juist, maar chronologie blijft hoe dan ook een belangrijk element in de beoordeling van de dossiers.

Minister, ik wil u nog drie suggesties geven die ik ook al de vorige legislatuur heb gedaan. Ik heb in de vorige legislatuur een motie ingediend om een voorkooprecht te onderzoeken voor schoolbesturen op het moment dat andere schoolbesturen schoolgebouwen verkopen die gebouwd zijn met subsidies. Ik denk dat het een piste is die we zeker verder moeten onderzoeken. Een tweede suggestie gaat over de btw. U zegt dat u dit zult onderzoeken. U zult dit moeten aankaarten bij de Federale Regering en zelfs de Europese overheid. Uw voorgangers hebben mij steeds gezegd dat een btw-verlaging niet mogelijk was. U maakt terecht de opmerking dat het voor welzijn wel mogelijk is. Naar analogie is er misschien wel iets mogelijk.

Een derde suggestie – die ik ook al in het verleden heb gedaan – is de meest delicate. Misschien moeten we in deze tijden van budgettaire krapte en noodsituaties er toch eens over nadenken of de extra middelen die naar steden via het Stedenfonds, niet gedurende een of meerdere jaren specifiek kunnen worden gebruikt voor capaciteitsproblemen en kinderopvang.

Minister, we zijn graag bereid om mee te werken aan uw masterplan. We zullen dan ook een motie indienen.

De voorzitter: De secretaris wijst mij erop dat volgens het nieuwe Reglement moties niet meer moeten worden aangekondigd, maar wel nog tijdig worden ingediend.

De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Mijnheer De Meyer, ik hoop dat u het dan toch hebt over de groei, want ik weet niet of de begroting van uw stad toe zou laten om voor een jaar of twee jaar niets meer van Vlaanderen te krijgen. Ik denk dat er dan heel wat faillissementen zouden zijn. Zou u dat kunnen verduidelijken, want als dat de pers zou halen? *(Opmerkingen van de heer Jos De Meyer)*

Het extra, de 3,5 procent zou u een paar jaar gebruiken.

Minister, kennisdeling onderschrijf ik volledig. Ik kijk dan voornamelijk naar uw gebouw, omdat bij alles wat we hier gezegd hebben, is het niet meer kijken naar zijn eigen eiland heel belangrijk. Niet alleen naar onderwijs kijken, maar ook daarbuiten, en dan kom je in Brussel terecht. Het is het ministerie dat de goede voorbeelden over de grenzen van netten en gebieden kan verspreiden. U zult bij mij en mijn fractie hiervoor altijd een bondgenoot vinden.

Ik vind het heel belangrijk dat u al hebt samengezeten met minister Vandeurzen. U bent zelf minister van Mobiliteit en Openbare Werken geweest. Iedereen die ook op het lokale vlak actief is, weet dat de inplanting van gemeenschappelijke voorzieningen, zoals scholen, crèches, naschoolse opvang, mobiliteit in de hand kan werken of kan tegenwerken. Heel veel jonge ouders hebben kinderen in zowel crèches als scholen. Hoe meer men een campus kan bouwen rond een kind, hoe beter. Stadscentra worden elke ochtend lamgelegd, niet door werkverkeer, maar door prewerkverkeer: mama's en papa's die gestresseerd zijn omdat ze van de crèche van de ene kant van de stad moeten crossen naar de school aan de andere kant van de stad.

Ik wil er maar bij zeggen dat de administratie jarenlang de combinatie maken van lagere school en muziek heeft tegengehouden. Het is heel positief dat wij die vroegere barrières kunnen doorbreken.

Ik doe een heel vriendelijke oproep – en dit is geen aanval op de inspectie – om eens te kijken naar het meest penibele stukje van de onderwijsinfrastructuur, waar de inrichtende machten de laatste jaren 0 euro krijgen voor infrastructuur, namelijk het deeltijds kunstonderwijs. Dat wordt voor 95 procent door de steden en gemeenten georganiseerd. Dat zou op heel veel plaatsen alleen maar kunnen bestaan door 'cohousing' met het leerplichtonderwijs. In mijn stad en in de buurgemeenten vinden de academies 's avonds voor heel wat klaslokalen onderdak in schoolgebouwen.

Ik vind het jammer dat er in doorlichtingen van academies vaak opmerkingen worden gemaakt over de nadelen van dat samengebruik. De stoelen zijn te groot of te klein, de ruimte is niet geschikt. Ik zou zeggen: gelukkig is er nog ruimte. Ook al is hij misschien niet altijd geschikt voor notenleer of om één op één of één op drie les te geven in de academies. Toch krijgen de mensen op het terrein uit Brussel de boodschap dat hun gebouwen niet geschikt zijn. Maar als men de financiering bekijkt, krijgt men voor de infrastructuur 0 euro. Ik heb er dan ook begrip voor dat we eerst naar het leerplichtonderwijs kijken. Dat werkt wat ontmoedigend op het terrein. Minister, als u contacten met de inspectie hebt, mag de ene hand de andere hand niet tegenspreken.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Minister, dank u voor het antwoord. Ik dank ook de heer De Meyer voor zijn bedenking dat wij ons hier constructief opstellen. Dat is inderdaad in het belang van alle kinderen en hun ouders.

Er werd op één vraagje niet meteen concreet geantwoord. Het belang van de lokale taskforces, niet alleen voor het bepalen van de capaciteitsnoden maar ook in de opvolging: dat kan heel positieve effecten hebben.

Minister, het goede nieuws is dat u zegt dat u tegen 1 januari de doelstelling zult halen van die vijftig scholen die klaar zullen zijn binnen de Scholen van Morgen. Hoe valt dat te rijmen met het begin van de begrotingsmeevaller die minister Turtelboom aankondigde? Zij zei dat we wat vertraging hebben. Er zijn geen bijkomende besparingen voorzien. Hebt u ondertussen al een inhaaloperatie gerealiseerd? Dan bent u een hele rappe.

De voorzitter: De heer Durnez heeft het woord.

De heer Jan Durnez (CD&V): Ik ben onder de indruk van het ingenieuze werk dat op komst is: de rationele onderbouwing van een en ander. Mevrouw Gennez, ik ben zelf ook een product van voorlopige klassen, zelfs van graadklassen. We zijn er, denk ik, allemaal niet te slecht uit gekomen.

Ik zou willen vragen dat bij het opbouwen van die rationele databank ook rekening wordt gehouden met de demografische prognoses. De heer De Ro heeft er tussen de regels ook naar verwezen. Daar moet veel zorg voor worden gedragen. We hebben het luik van de Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid (DAR) als instrument. Een ander instrument, dat ook al zeer valide is gebleken, zijn de demografische prognoses van professor Surkyn van de Vrije Universiteit Brussel (VUB). Die wijken af. Ik zou willen vragen om dat goed te bekijken want dat is echt cruciaal als je op basis van rationele gegevens een langetermijnplanning maakt.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck (N-VA): Dat was inzonderheid de insteek waarmee ik nog een kleine bemerking wenste te maken, mijnheer Durnez. We kennen allemaal het gezegde 'gouverner, c'est prévoir'. We hebben voor een deel gefaald voor wat betreft scholenbouw en het beleid daarrond. Ik ben zeer blij met de sereniteit en de tonaliteit in deze commissie, ook van de leden van de oppositie, al zou het tegendeel mij in dezen serieus ontgoocheld hebben. Velen hebben in dezen mee de verantwoordelijkheid, en dan heb ik het niet over personen maar vanuit het beleid.

Eén opmerking dienaangaande is zeker ook door de heer Durnez gemaakt. We moeten naar de toekomstige evoluties kijken in verband met migratie, nataliteit en dergelijke, en dan ga ik nog voorbij aan de problematiek van de vrije schoolkeuze. Met deze opmerking kijk ik dan puur in het kader van de capaciteit, zonder met dat tweede rekening te houden.

Toch nog één opmerking. Er zijn er nog altijd die denken om van links en rechts een sneetje te moeten uitdelen. Mijnheer De Meyer, als u de vraag stelt over de goede resolutie die hier voorlag, dan kan ik u zeggen dat mevrouw Meuleman zich daarop onthouden heeft. Mevrouw Meuleman, het is wel degelijk de ambitie van deze regering om tot een meeruitgave voor scholenbouw te komen en om niet ver van de vooropgezette 500 miljoen euro te blijven. Ik zou u willen aanraden om de grafiek goed te lezen.

Minister, ik wil het even hebben over de DBFM- en pps-verhalen. We hebben de grote pps'en gekend. Nu hebben we het over het kleine niveau. Ik heb zelf de ervaring van op basis van een pps een school te bouwen, die eerstdaags ook zal opengaan. Maar we mogen niet vergeten dat er aan grote en kleine pps'en een serieuze meerkost is, zowel in de schuldopbouw als in de waarborgregeling. Daar moeten we altijd rekening mee blijven houden.

Voor het overige ben ik zeer tevreden met de tonaliteit hier en met de vele suggesties die werden gedaan om dit huzarenwerk tot een goed einde te brengen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u, collega's, ook de tweede ronde was heel interessant. Misschien is het goed om allemaal samen de motie te maken. Zoveel jaren geleden hebben we dat in de commissie Openbare Werken ook gedaan, over de grenzen van meerderheid en oppositie heen. Dan voel ik mij echt gesteund - tenzij jullie mij afmaken in die motie.

De problematiek duldt weinig discussie. Mevrouw Meuleman zei terecht dat je daar een ideologisch debat van kunt maken. Maar er zijn middelen nodig.

Ik vind wel dat het de taak is van mijn administratie, van de netten en van het GO! om te onderzoeken of ze met de bestaande middelen niet meer kunnen doen. Niemand kan het zich nu permitteren om de dingen in de toekomst te blijven doen zoals ze altijd gedaan werden, en dan denken dat het zo wel goed zal zijn. We moeten de dozen durven opentrekken en over de grenzen heen kijken.

Mijnheer De Ro, u kent mijn administratie natuurlijk bijzonder goed. Zeker bij AGION zijn de mensen daartoe bereid, denk ik. Zoveel strikte regels zijn er in feite niet. Ze kunnen samenwerken, er is veel mogelijk, ze moeten die sprong nu maken. Ik verwacht van alle vormen van het gesubsidieerde onderwijs dat ze naar de objectieve noden durven te kijken.

Mijnheer Durnez, ik heb helemaal in het begin van mijn antwoord gezegd dat er twee zaken op komst zijn waar ik gebruik van wil maken. Er is de gebouwenmonitor, alhoewel die waarschijnlijk zal zeggen: oeps, er is nog veel werk. En dan is er de capaciteitsmonitor waar ik naar verwees. Ik heb hem ook nog niet gezien. Hij komt eraan binnen een paar maanden. In Brussel zal dat niet zo evident te hanteren vallen. We zullen wel weten hoeveel kindjes er geboren worden, maar niet welk onderwijs ze gaan kiezen: Franstalig of Nederlandstalig. In Vlaanderen weten we dat wel; ze kunnen dan nog wel kiezen tussen de netten, maar we zullen minstens een prognose kunnen stellen binnen x aantal jaar. Elk kind dat geboren wordt, wordt verondersteld naar school te gaan. Er kan nog wat extra in- of uitstroom zijn, maar we zullen het toch beter kunnen inschatten. Ik ga ervan uit dat de monitor ook gebruikmaakt van de zaken waar u naar verwezen hebt. Hij is in volle ontwikkeling nu. Ik heb vorige week uitgelegd wie hem maakt, maar ik ben het nu even kwijt. Ik verwacht wel wat van de instrumenten. Ze zullen hier worden voorgesteld.

Bedankt voor de suggesties. Ik heb bewust mijn tijd genomen om te antwoorden om u de volledige omvang van het debat te laten zien.

Er is een groot verschil met bijvoorbeeld het wegennet. Dat wegennet is van de overheid. Veel schoolgebouwen zijn niet van de overheid, maar van de inrichtende machten, en wij geven subsidies. Dat is een andere dynamiek.

De voorkeuren en dergelijke vind ik interessante pistes. Het zal altijd een beetje anders zijn dan het eigen patrimonium beheren. Bij het GO! is dat anders natuurlijk. Er is een verschil, maar we moeten proberen te objectiveren waar we kunnen.

Mevrouw Gennez, ik dacht dat ik over de lokale overleginstanties al eens iets gezegd had. Sommige werken uitstekend, andere slecht. Voor mij kan dat perfect verder worden gebruikt, maar ook hier is het nuttig om een korte ...
(Opmerkingen van mevrouw Caroline Gennez)

Dat weet ik niet, daar ga ik me niet over uitspreken, maar ze werken op de ene plaats al beter dan op de andere. Ik vind zeker dat dit verder een plaats moet krijgen. We moeten nog eens kijken hoe dat zal gebeuren. Ik neem die suggestie mee.

Mevrouw Caroline Gennez (sp.a): Minister, ik had nog een vraag gesteld over de begroting.

Minister Hilde Crevits: Ja! Jammer dat ik daar niet spontaan aan gedacht heb!

De beschikbaarheidsvergoedingen worden aangerekend vanaf de oplevering van het gebouw. Wij moeten dus in de begroting rekening houden met de mogelijks opgeleverde gebouwen. We hebben beslist om er vijftig op te starten dit jaar, die zullen ook worden opgeleverd. Tegen 2017 moet alles opgestart zijn. De aannemers schuiven tussen de jaren om een opstartdatum te kiezen. Vanaf de afwerking – dan is het nog niet in gebruik, daarvoor moet er een definitieve oplevering gebeuren – moeten beschikbaarheidsvergoedingen worden aangerekend. Meevaller, tegenvaller, daar zitten we correct met onze berekening. Ik ben heel rap, maar dat heeft daar nu eigenlijk niet zoveel impact op. Het gaat er nu om hoeveel gebouwen we verwachten die zullen worden opgeleverd in 2015. Er is rekening gehouden met die vijftig die we dit jaar willen opstarten. Er zullen er begin volgend jaar nog worden opgestart uiteraard.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Daar zitten voorlopig geen vertragingen op?

Minister Hilde Crevits: Neen, maar nog eens, mijn voorganger heeft die onderhandelingen gevoerd.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Ik begrijp uw redenering, daar heb ik geen vragen bij. Maar u hebt geen zicht op de uitrol?

Minister Hilde Crevits: We krijgen maand na maand een overzicht. Er zijn zo veel scholen en projecten geselecteerd. Daar moeten individuele contracten over worden afgesloten. Die scholen moeten de sprong maken. Stel dat er eentje afhaakt en plots dat individuele contract niet wil sluiten. Dan moeten we een andere school zoeken. We hebben er niet helemaal vat op. We werken niet op onze eigendom in veel gevallen. Het contract is zo opgesteld dat er ruimte is om te schuiven tot dan. Onze begroting zal wel volgen. Wij kunnen niet sturen, wij kunnen niet sneller of trager gaan. Voor ons geldt: zo rap mogelijk, iedere vertraging is voor mij ambetant. Ik zou er liever meer doen. We hebben dat proberen uit te leggen: is dat dan begrotingsmatig een meevaller of een tegenvaller? Voor mij maakt dat niet uit, het moet zo snel mogelijk gaan. We gaan geen enkele inspanning doen om het te vertragen, maar wel om het te versnellen.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Dat hoop ik ten zeerste. Dat siert u. Misschien is het zinvol dat we hier een rapportage krijgen?

Minister Hilde Crevits: Zoals in alle dossiers wordt hierover gerapporteerd. U kunt dat gewoon opvolgen. Mijn voorganger heeft het allemaal ...

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Het kader is prima, minister!

Minister Hilde Crevits: Dat weet ik niet, mevrouw Gennez. Ik probeer het zo efficiënt mogelijk uit te voeren. Of het prima is, zal de toekomst uitwijzen.

De voorzitter: De interpellatie is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van mevrouw Vera Jans tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het dreigende tekort aan CLB-artsen – 131 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag gaat inderdaad over de beperkte instroom van studenten in de aanvullende opleiding jeugdgezondheidszorg, waardoor er de komende 10 jaar een ernstig tekort aan

CLB-artsen (centrum voor leerlingenbegeleiding) dreigt te ontstaan. Deze job is een knelpuntberoep geworden. Dat is de conclusie die dokter Leen Verbraeken, zelf CLB-arts, formuleert in haar masterscriptie. Het tekort aan CLB-artsen hoeft niet te verrassen, aanzien eenzelfde tendens reeds eerder werd vastgesteld bij de consultatiebureaus van Kind en Gezin. Preventieve gezondheidszorg is nochtans zeer belangrijk. Voorkomen is beter dan genezen, zo weten we allemaal. Een blijvende investering in gezondheidswinsten loont op lange termijn en verdient alle mogelijke aandacht en ondersteuning. De Vlaamse Regering beschouwt preventieve gezondheidszorg en gezondheidsbevordering trouwens geheel terecht als een van haar prioriteiten. De praktische toepassing daarvan op school kan een wezenlijke bijdrage leveren aan de gezondheid van onze kinderen en jongeren. Het belang van CLB-artsen en hun opdrachten kan dan ook niet worden onderschat.

In Vlaanderen is iedere leerling verplicht om op vaste tijdstippen in een CLB deel te nemen aan medische consulten. Het eerste consult vindt plaats in de eerste kleuterklas, en voor kinderen uit het buitengewoon onderwijs is dat in het kalenderjaar waarin ze 4 jaar worden. Het laatste vindt plaats in het derde leerjaar van het secundair onderwijs, en voor leerlingen in het buitengewoon onderwijs is dat in het kalenderjaar waarin ze 15 jaar worden. Zo wordt elke Vlaamse leerling minstens zeven keer verplicht onderzocht. Dankzij het verplichte karakter van deze onderzoeken worden alle kinderen bereikt, en dat is een grote troef.

CLB-artsen vervullen dus een sleutelrol in de preventieve gezondheidszorg. Om te voorkomen dat er zich de komende jaren een onoverkomelijk tekort voordoet, moeten er nu – niet nu, maar op korte termijn dus – nieuwe maatregelen worden genomen om de job van CLB-arts aantrekkelijker te maken en de instroom van artsen te verhogen. Mijn vragen aan u zijn bijgevolg de volgende. Hebt u kennis genomen van de masterscriptie waarover ik het had? Welke beleidsconclusies trekt u hieruit? Weet u of het besluit van de Vlaamse Regering van 1 maart 2013 dat tot doel had om de wervingsdrempel te verlagen voor artsen die nog niet beschikken over het aanvullend diploma jeugdgezondheidszorg positieve resultaten heeft opgeleverd? Welke andere maatregelen zijn er eventueel genomen om de aantrekkelijkheid van het beroep van CLB-arts te verbeteren en de instroom in het beroep te verhogen? Welke maatregelen kunt en wilt u nemen om de arbeidsvoorwaarden en het werkkader van de artsen te verbeteren? Is er een draagvlak om de opleiding en de duur van de opleiding te evalueren? Bent u eventueel bereid om de diplomavereisten voor CLB-artsen te herzien om meer zij-instromers aan te trekken? Kunnen bijvoorbeeld de voorwaarden voor huisartsen en andere artsen met praktijkervaring worden versoepeld?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, wij zijn van oordeel dat het aantal artsen dat nodig is, zeker niet afneemt en dat de instroom van jonge artsen erg klein is. Een oplossing moet uiteraard op vele vlakken worden nagestreefd. Zo denken wij dat de reorganisatie van de preventieve gezondheidszorg dankzij onder meer minder bureaucratie het beroep aantrekkelijker kan maken. Wij denken ook dat men toekomstige artsen tijdens hun opleiding al moet confronteren met preventieve gezondheidszorg, zodat een specialisatie op dat vlak wordt aangemoedigd. Bovendien is het zo dat wij vandaag de middelen voor de gezondheidszorg vrij versnipperd toewijzen. Misschien moeten wij eens nadenken over het samenbrengen van de verschillende elementen van de preventieve gezondheidszorg, want dat zou eventueel kunnen zorgen voor positieve infrastructurele ingrepen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, collega's, ik dank u voor deze vraag. Uiteraard heeft mijn kabinet de masterscriptie gelezen. Bovendien heeft mijn administratie het cijfermateriaal dat diende als basis voor die scriptie ter beschikking gesteld. De samenwerking was dus prima. Mevrouw Jans, het onderzoek bevestigt inderdaad dat het aantrekken van CLB-artsen een probleem blijft.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 1 maart 2013 had niet zozeer de bedoeling om de aanwerving van artsen in een CLB te versoepelen, maar was vooral bedoeld om een aantal concrete problemen van een beperkt aantal artsen die al in dienst waren, op te lossen. Artsen die nog niet in het bezit zijn van het vereiste bekwaamheidsbewijs, krijgen zestig maanden de tijd om dat vereiste aanvullende diploma te behalen. Het besluit zorgt voor een andere telling van die periode van zestig maanden, door enkel rekening te houden met periodes van effectieve aanstelling. Hierdoor zijn de betrokken artsen langer in dienst van een CLB kunnen blijven. Of er bijkomend artsen zijn aangetrokken op basis van deze aanpassing, kunnen we niet onmiddellijk achterhalen.

Welke andere maatregelen zijn er mogelijk om de aantrekkelijkheid van het beroep van CLB-arts te vergroten? Ik volg enigszins de conclusie uit het onderzoek dat, om meer artsen aan te trekken en te behouden in de CLB's, er vooral moet worden gekeken naar hun opdrachten en hun taakinvulling in de CLB's en in de bredere jeugdgezondheidszorg. Meer ruimte voor preventie creëren zodat artsen gezondheids- en ontwikkelingsproblemen snel kunnen detecteren en aanpakken, maakt de taak ook aantrekkelijker. De audit die op dit ogenblik wordt uitgevoerd zal ons ook inzicht geven in het takenpakket op het vlak van preventieve gezondheidszorg. Ik zal dan ook, in overleg met mijn collega bevoegd voor het welzijn – en dus bevoegd voor de preventieve gezondheidszorg – én met de sector zelf bekijken of, en zo ja, welke veranderingen er mogelijk en wenselijk zijn.

De Vlaamse Wetenschappelijke Vereniging voor Jeugdgezondheidszorg (VWVJ) werkte een noodplan uit voor als CLB's worden geconfronteerd met een artsen-tekort. Daarin wordt beschreven welke medische consulten prioriteit moeten krijgen, of welke deelonderzoeken niet worden uitgevoerd. Het geeft ook aan op welke manier de paramedisch werker van het CLB een aantal taken kan overnemen, zodat de kerntaak van het CLB in de preventieve gezondheidszorg zeker niet in het gedrang komt. Enerzijds moeten we dus bekijken of we dit in het kader van de preventie niet een beetje kunnen verbreden om het aantrekkelijker te maken. Anderzijds moeten we, als er een tekort is, erop focussen dat de kerntaak niet in het gedrang komt en dat een aantal andere zaken door anderen kunnen worden gedaan.

Ik plan geen acute maatregelen om de arbeidsvoorwaarden en het werkkader te wijzigen. Uit het onderzoek blijkt immers dat de artsen zelf aangeven tevreden te zijn met de huidige arbeidsvoorwaarden. Ze hebben vooral moeite met de extra voorwaarde van het volgen van de opleiding jeugdgezondheidszorg, omdat ze vinden dat die huidige taakinvulling onvoldoende ruimte laat om die opleiding echt in de praktijk om te zetten. Dat is dus een probleem.

Ook wat de verruiming van de bekwaamheidsbewijzen betreft, wacht ik het liefst de lopende audit van de CLB-sector af, om te bekijken wat we daaruit zoal kunnen leren. Er zijn met betrekking tot de versoepeling al een aantal stappen gezet. De bekwaamheidsbewijzen die artsen nu nodig hebben om als CLB-arts te kunnen worden aangesteld, kunnen we onderverdelen in drie categorieën: de vereiste bekwaamheidsbewijzen, de voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen en de 'andere' bekwaamheidsbewijzen.

Wat het vereiste bekwaamheidsbewijs betreft: het basisdiploma moet altijd een diploma van arts, een diploma van doctor in de genees-, heel- en verloskunde of

een master in de geneeskunde zijn. Naast dit basisdiploma moet een kandidaat CLB-arts in het bezit zijn van een aanvullend diploma om bij die categorie van vereiste bekwaamheidsbewijzen te behoren. Om vastbenoemd te geraken, moet iemand dat bekwaamheidsbewijs ook daadwerkelijk hebben. Men heeft in 2008 de categorie van voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen al voor een deel uitgebreid. Zo volstaat het dat men geneesheer-hygiënist is, dat men een masterdiploma in de arbeidsgeneeskunde heeft – wat een master-na-master-opleiding is –, dat men de bijzondere beroepstitel van geneesheer-specialist in de arbeidsgeneeskunde, in de kindergeneeskunde of in de pediatrie heeft. Daarnaast kan een CLB dat geen arts vindt die voldoet aan die voldoende geachte bekwaamheidsbewijzen, gebruikmaken van andere bekwaamheidsbewijzen. In dat geval volstaat het dat de arts in het bezit is van een basisdiploma, maar wordt hij bezoldigd volgens een lagere salarisschaal. Die aanstelling met een ander bekwaamheidsbewijs is dus ook altijd tijdelijk van aard en laat niet toe om een personeelslid vast te benoemen. We kunnen dus nu al de instroom een beetje gemakkelijker maken, en dan kunnen ze, terwijl ze bezig zijn, ervoor zorgen dat ze dat extra bekwaamheidsbewijs krijgen om vastbenoemd te worden. Men kan dus mensen die een basisdiploma hebben, ook al laten werken in een CLB, maar het is dan tijdelijk.

Ter zake zitten we dus al vrij ruim, waardoor we overal ook moeten werken aan de omkadering. Ik verwijs naar de suggestie van daarnet van mevrouw Krekels. Ik vind persoonlijk ook dat, als men een klein beetje meer naar preventie kan uitbouwen, zodat het niet gewoon een consult is, dit ook wel wat kan helpen. Misschien zijn er nog wat bijstellingen mogelijk nadat we de audit krijgen. Er is heel wat te doen met betrekking tot die audit. Ik verwacht ook wel wat opheldering met betrekking tot alle taken die er zijn.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb begrepen dat u veeleer naar de taakinvulling zult kijken dan naar een onmiddellijke aanpassing. Ik vond het interessant te vernemen dat er al stappen zijn gezet, vooral dan als het gaat over die uitbreiding van de bekwaamheidsbewijzen. Dat andere bekwaamheidsbewijs levert toch wel wat mogelijkheden.

Ook vind ik het positief dat er al een noodplan is. We hopen natuurlijk dat we dat niet zullen moeten gebruiken, maar het is goed dat men nadenkt over de vraag wat men zal doen als die trend zich doorzet.

Ten slotte – dat is een van de eerste lessen in deze commissie Onderwijs – kijk ik net als u allen reikhalzend uit naar die belangrijke audit van de CLB's.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van de heer Koen Daniëls tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de verhoging van de maximumfactuur in het basisonderwijs – 148 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van mevrouw Caroline Gennez tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het optrekken van de maximumfactuur in het basisonderwijs – 168 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, geachte leden, voor materialen en activiteiten die strikt noodzakelijk zijn voor het behalen van de eindtermen en de ontwikkelingsdoelen in het basisonderwijs, krijgen de scholen werkingsmiddelen. Dat is zeer duidelijk. Die kunnen niet worden aangerekend aan de ouders via de schoolfactuur. Ik wil dat inleidend duidelijk stellen om, ook wat dat betreft, iedereen opnieuw wat op te voeden. Hopelijk luisteren de journalisten mee.

Scholen gebruiken echter ook extra materialen en bieden andere activiteiten aan om het leren boeiender en uitdagender te maken. Dat is goed en dat is zinvol. Voor deze uitgaven kan de school een bescheiden bijdrage aanrekenen aan de ouders. Deze bijdrage werd in het verleden geplafonneerd in de dubbele maximumfactuur. Spreken we over de scherpe maximumfactuur, dan gaat het over een jaarlijkse bijdrage voor materialen en eendagsuitstappen tussen 25 en de 70 euro, afhankelijk van het onderwijsniveau – het kleuteronderwijs of het lager onderwijs – waarover we het hebben. Voor meerdaagse uitstappen – de minder scherpe maximumfactuur, zoals men dat ook wel noemt – is dat momenteel vastgelegd op 410 euro, maar dan voor de volledige loop van het lager onderwijs, dus niet per jaar.

Zoals we al in de Septemberverklaring van de minister-president konden vernemen, wordt het basisonderwijs maximaal ontzien in de moeilijke maar noodzakelijke besparingsoefening. Dat is goed en ook belangrijk, want de marges in het basisonderwijs zijn momenteel al klein. Toch zou er ongeveer 2,3 procent moeten worden bespaard op de werkingsmiddelen. Toen de maximumfactuur per leerling in 2008 werd ingevoerd, kregen de scholen 130 euro per leerling. Dat bedrag is ook recurrent in de begroting blijven staan, onder meer om de stijgende kosten van onder andere schoolzwemmen te kunnen bekostigen.

De onderwijskoepels willen die besparing in de werkingsmiddelen maximaal opvangen door de maximumfactuur te verhogen om zo het pedagogisch en educatief comfort van onze leerlingen te vrijwaren.

Minister, ook u lijkt het voorstel genegen en u legde het reeds aan de Vlaamse Regering voor. Is het correct dat de maximumfactuur en dan heel concreet de scherpe maximumfactuur in het basisonderwijs zal worden verhoogd?

Hoe zult u erop toezien dat de middelen, zowel werkingsmiddelen als de middelen van de maximumfactuur en de eventuele verhoging ervan, optimaal worden ingezet voor de leerlingen om hun educatief comfort te vrijwaren in de klas en in de school en om de eindtermen te halen, en dus niet worden doorgesluist om andere zaken te doen? Dat mag wel binnen de vrijheid van onderwijs, maar dat zou wel vragen doen rijzen over diegenen die een verhoging van de maximumfactuur aanraden.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp.a): Minister, zo veel begrip als ik daarstraks had voor de capaciteitsproblematiek en de uitdagingen daar, zo weinig begrip heb ik voor het voornemen om de maximumfactuur te verhogen, zowel in het kleuteronderwijs van 25 naar 40 euro, als in het basisonderwijs van 70 naar 80 euro. Ik begrijp echt niet waar de ideologische keuze vandaan komt om bij een dienstverlening van de overheid en in dit geval een zo noodzakelijke dienstverlening die een grondrecht is – het recht op onderwijs – en die zelfs de belangrijkste motor is voor maatschappelijke en economische vooruitgang in onze samenleving, steeds vaker de facturen door te schuiven naar gezinnen die het in economisch moeilijke tijden toch al niet gemakkelijk hebben om de eindjes aan elkaar te knopen.

Voor het recht op onderwijs, voor die maatschappelijke dienstverlening hebben we met zijn allen al een keer betaald, namelijk via de algemene middelen waar de sterkste schouders de zwaarste lasten moeten dragen. Het recht op onderwijs mag niet worden uitgehold door drempels inzake kostprijs of andersoortige drempels op te werpen.

De schoolkeuze in Vlaanderen is voor heel veel gezinnen afhankelijk van de sociaal-economische achtergrond van de ouders. Dat is geen goede zaak. We moeten echt monitoren en bekijken welk instrument scholen gebruiken om zich een bepaald imago aan te meten. Sommige scholen plannen vandaag bepaalde uitstappen, organiseren bepaalde dienstverlening en bepaalde naschoolse opvang en proberen zich daarmee een profiel aan te meten, terwijl andere scholen het veel moeilijker hebben om extra middelen te genereren buiten de werkingsmiddelen die door de Vlaamse overheid worden doorgestort. Ik vind die keuze zoals u ze zelf ook met een van de koepels, het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO), naar voren hebt geschoven absoluut geen goede keuze. Heel wat scholen worden vandaag immers al geconfronteerd met een stijgende problematiek van onbetaalde schoolfacturen. Het is niet wenselijk dat kinderen het slachtoffer worden van de financiële situatie of andere problemen zoals een verslavingsproblematiek of andere problematiek van de ouders. Het recht op onderwijs mag nooit in het gedrang komen.

Ik heb ook gelezen dat de directie van het Gemeenschapsonderwijs pleit om de besparingen niet af te wentelen op de gezinnen. Zij pleiten voor alternatieven. Hebt u die onderzocht? Blijft u bij het voornemen om die toch wel drastische besparing ook in het basisonderwijs door te voeren, ook al had u aangekondigd dat daar niet zou worden bespaard? Wij denken dat dit geen goede zaak is omdat men op die manier, meer nog dan vandaag, dreigt te evolueren naar een onderwijs met verschillende snelheden. Enerzijds dwingt u scholen om de maximumfactuur te verhogen en anderzijds beslist u, ook volgens het regeerakkoord, of hebt u het voornemen om elke leerling een gelijke toelage te geven inzake werkingsmiddelen. Dat is eigenlijk twee keer een omgekeerde herverdeling van kansrijke scholen die mogelijks extra zullen worden gefinancierd door kansarme scholen. Binnen die scholen zullen de kansarme kinderen meer moeten financieren voor de kansrijkere kinderen. Dat lijkt me geen goede keuze. U mag dat absoluut niet doen.

We kennen vandaag in heel veel scholen, meer dan 60 procent van de vrije scholen en 30 procent van de gemeenschapsscholen, een zogenaamde boterhammentaks. Ik vind het absoluut wereldvreemd om aan ouders een bijdrage te vragen voor de middagopvang op school. Ouders zorgen voor de boterhammen in de doos maar moeten niet opdraaien voor de stoel en tafel waar de kindjes hun boterhammen opeten. Dit is een concreet pleidooi om de maximumfactuur niet te verhogen. Minister, hebt u al alternatieven onderzocht? Zo ja, welke? En met welke argumentatie koos u dan toch voor een verhoging van de maximumfactuur?

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, ik zal beginnen met de zogenaamde boterhammentaks. Ik noem die de 'Luc Van den Bosschetaks in het stedelijk onderwijs'. Iets moet me van het hart. Waarom bestaat die zogenaamde taks in mijn stad als sinds 1997 of 1998 of zelfs al iets vroeger? Niet door de maximumfactuur en niet door besparingen in het onderwijs, maar doordat toen een zwarte lijst werd ingevoerd in het onderwijs. Leerkrachten en andere personeelsleden die tot dan jarenlang vrijwillig taken op zich hadden genomen, mochten dat plots niet meer doen. In onze stad, die de rijkste stad van het land is, nu en twintig jaar geleden, hebben we een bijdrage gevraagd, niet voor de boterhammen, maar om het toezicht te doen in de ochtend, 's middags en 's avonds.

Als dat zou wegvallen, zouden we weer wat meer dingen kunnen vragen. Ik zeg daarmee echt niet dat leerkrachten niet al grote inspanningen doen. Ik schets alleen maar de historische achtergrond. Toen het nog niet zo lang geleden in uw stad werd ingevoerd, mevrouw Gennez, belde men mij. Ik antwoordde dat het bij ons al twintig jaar zo was en dat ik de geschiedenis ervan wel wilde uitleggen. Het is nogal kort door de bocht om de boterhammentaks hierbij te sleuren.

Minister, ik heb een vraag die aansluit bij die van de twee vraagstellers over de maximumfactuur. Ik ben, net zoals een aantal collega's, actief in de raad van bestuur en het vast bureau van het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG). Ook daar werd dit voorstel besproken toen het VSKO het op tafel legde. Ik heb het constructieve voorstel gedaan waar iedereen in de raad van bestuur, geografisch en over de partijen gespreid, zich in kon vinden. Ik had wel wat begrip voor de vraag die leefde, spijtig genoeg is het in tijden van besparing dat het voorstel wordt gedaan, maar goed. Ik stelde voor om de verhoging van de maximumfactuur te verhogen met hetzelfde bedrag van de studietoelage voor kleuters en de kinderen van de lagere school. De redenering erachter is heel simpel. We vragen aan alle schouders om bij te dragen via de maximumfactuur. Het voorstel van het OVSG luidde uiteindelijk om, als de maximumfactuur verhoogt met bijvoorbeeld 10 euro, ook de schooltoelage met 10 euro te verhogen. Degenen die het het moeilijkst hebben, worden zo gecompenseerd, voor hen is het een nuloperatie. Ik weet niet of in de besprekingen binnen uw kabinet en uw administratie dit voorstel van OVSG werd overwogen. Misschien werd de kostprijs ervan onderzocht en kan worden bekeken of het in de toekomst in aanmerking kan worden genomen?

Ik wou nog één bezorgdheid met u delen over de SES-werkingsmiddelen (Sociaal Economische Status). Heel veel schepenen van Onderwijs en van Financiën maken zich zorgen. Ze stellen dat de impact van een gelijke basisfinanciering toch heel goed moet worden bekeken met simulaties. In een niet klein aantal steden en gemeenten zou het echt wel een serieuze aderlating betekenen. U moet hier niet op vooruitlopen, ik geef u die bezorgdheid mee. We zullen dit ongetwijfeld bespreken naar aanleiding van de bespreking en uitvoering van de beleidsnota en de uitvoering van het regeerakkoord.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck (N-VA): Voorzitter, minister, in deze discussie mogen we nooit vergeten wat de taak van ons onderwijs is. Ik sluit me aan bij de heer De Ro. Toen het middagtoezicht werd toegevoegd aan het pakket van de sociale voordelen, hebben heel wat gemeenten die verantwoordelijkheid op zich genomen. Hoe het Vlaanderenbreed zit, daar heb ik geen zicht op, maar veel gemeenten doen het.

We moeten ons behoeden voor het maken van vergelijkingen tussen scholen, afhankelijk van welk net of welke koepel ze zijn. Er is immers nog steeds een verschil in de werkingsmiddelen voor beide. We moeten dit altijd met een korrel zout nemen.

Wat de maximumfactuur betreft, blijf ik bij het volgende standpunt over wat regulier in het onderwijs moet gebeuren. We hebben een kosteloos leerplicht-onderwijs. Er is heel duidelijk gestipuleerd dat de toegang tot het onderwijs kosteloos is. Laten we het principe, dat ook terecht door de heer Daniëls werd aangehaald, blijven hanteren dat wat met eindtermen moet worden bereikt, via de werkingsmiddelen moet gebeuren.

Anderzijds wil ik hier ook duidelijk onderstrepen dat niet alles dat met de maximumfactuur te maken heeft, een hypotheek legt op de gelijke kansen. Vaak zijn het kinderen uit kansarme gezinnen die dankzij de extra inspanningen voor

scholen die vertaald zijn in de maximumfactuur, in een cultureel centrum komen, in een theater, aan zee en zo meer. Vaak komen ze er enkel doordat scholen initiatieven nemen. Je kunt dan wel zeggen dat dat niets mag kosten, maar voor niets krijg je niets. Als wij de scholen niet de mogelijkheid geven om die zaken te doen met hun leerlingen en jongeren, dan krijgen we een verarming en verschraling van het onderwijs waar in de eerste plaats de kansarme jongeren de dupe van zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, dames en heren, het is hier altijd heel interessant, ik heb steeds zin om met u mee te debatteren.

Mijnheer De Ro, ik was niet van plan om dit te zeggen, maar ik zal het nu toch doen omdat u over de studiebeurzen begon. Ik wil verwijzen naar een voorstel van resolutie dat Open Vld een paar jaar geleden in het parlement heeft ingediend. Daarin werd gepleit om het bedrag van de scherpe maximumfactuur in het kleuteronderwijs op te trekken tot het niveau van het bedrag voor het lager onderwijs. De tekst bevatte een omstandige motivering waarom uw partij vond dat dit mocht. Mevrouw Brusseel heeft het voorstel trouwens mee ingediend. Een groot aantal van de argumenten kan ik volgen, maar ik ben het er niet mee eens om de factuur op te trekken tot het niveau van het lager onderwijs. Er werd toen niet gevraagd om de studiebeurzen aan te passen. Ik denk trouwens dat dat niet nodig is, ik kom er straks nog op terug.

We kunnen sociaal corrigeren op de maximumfactuur. Ik ben deze week in Aalst geweest voor SOS Schulden op School. Daar werd een soort cultuurpas voorgesteld. Kinderen gaan naar musea en er is inderdaad een maximumfactuur, maar voor de ouders van de kinderen die het echt nodig hebben, is het bezoek gratis. Niemand weet dat. Het kind wordt dus niet gestigmatiseerd. Het is perfect mogelijk om sociaal te corrigeren op de maximumfactuur, maar het is belangrijk dat de scholen dat weten.

Door het bedrag op te trekken, krijgen scholen meer marge en stelt hen dat tot extra sociaal beleid in staat. Dat wil ik graag onderstrepen. Ik volg de redenering van mevrouw Gennez niet dat dit sowieso asociaal is en mensen op kosten jaagt. Ik had ook veel sympathie voor het pleidooi van de heer Van Dijck. Het lager en kleuteronderwijs is gratis. Alles wat nodig is om de eindtermen te halen, moet gratis zijn. Er zijn extra's waarvan ik vind dat het belangrijk is dat alle kinderen ervan kunnen proeven. Dat gaat over een beetje cultuur zonder daarin te overdrijven. Voor scholen in landelijk gebied is het niet altijd gemakkelijk. Er zijn niet in elk klein dorp musea. Ieper is nu het mekka van belangrijke herdenkingen en dat trekt aan. Het moet mogelijk zijn dat kinderen daar op bezoek kunnen gaan zonder dat ze beperkt worden door het strakke keurslijf waarin scholen nu zitten.

Het is ongelukkig dat dit nu in een context van besparingen wordt besproken. Ik wil de zaken zuiver stellen. Met of zonder besparingen wou ik dit debat toch ten gronde voeren. De maximumfactuur is belangrijk en ik wil die zeker niet afschaffen. Het is van belang dat er op een zorgzame manier niet te veel kosten worden doorgerekend. De vraag is of het nu niet heel strak is. Mevrouw Gennez zegt dat ik het bedrag voor de kleuters optrek van 20 naar 40 euro. Dat is niet waar. We schakelen het voor alle kleuters gelijk tot maximum 40 euro. Voor de 5-jarigen geldt dat bedrag nu al. Ook vanwege de administratieve vereenvoudiging werken we nu met twee bedragen: een bedrag voor het kleuteronderwijs en een bedrag voor het lager onderwijs. We willen af van het leeftijdsgebonden zijn, want dat brengt een hele administratie met zich mee. In een graadkleuterklas bijvoorbeeld zijn er verschillen voor de kleuters onderling. Het is dus onze intentie om dit op te trekken naar 40 euro voor alle kleuterjaren. Voor het lager onderwijs

overwogen we om er 10 euro bij te doen en naar 80 euro te gaan. Het VSKO heeft een persbericht verspreid om te pleiten voor een verhoging van 20 euro of meer en maakte een link met de besparingen. Dat is niet mijn link. Ik heb de communicatie daarover niet samen met hen gedaan. Er zijn grondige redenen om die scherpe maximumfactuur op te trekken met 10 euro. Mijnheer Daniëls, de minder scherpe maximumfactuur van 410 euro blijft voor de meerdaagse uitstappen. Daar komt geen euro bij.

Er is gesproken over het probleem van het zwemmen. Eén jaar moet dat sowieso gratis zijn, maar daarna niet meer. Voor mij kan zwemmen aanbieden gedurende één jaar, maar veel scholen bieden zwemmen gedurende meerdere jaren aan. De optrekking geeft scholen de kans om aan verlevendiging te doen. Het gaat om activiteiten die niet strikt noodzakelijk zijn voor de ontwikkelingsdoelen of eindtermen, maar het laat scholen toe om extra sociaal beleid te voeren. Sommigen zijn in staat om te betalen, maar anderen veel minder. Die UiTPAS is een goed systeem. Ik heb deze week bij de vzw Schulden Op School de extra euro's verdedigd. Het laat net toe om een sociaal beleid mee te integreren. De UiTPAS wordt ook al in Brussel en Gent gebruikt en verdere uitbreiding is voorzien in Oostende en de regio Kortrijk. Andere scholen werken met een solidariteitsfonds of een sociaal fonds. Het een sluit het ander niet uit.

Mevrouw Gennez, wat betreft de SES-middelen volg ik u wel voor een deel. Ik ben ook gevoelig voor die discussie. Laat mij eerst twee zaken rechtzetten. Mijnheer Daniëls, u hebt tijdens het debat over de Septemberverklaring het onderscheid gemaakt tussen middelen voor omkadering en werking. De basis is dat het voor elk kind gelijk zou moeten zijn. Er zijn natuurlijk redenen voor dat er op het deel werking extra middelen zijn op basis van SES-criteria. Ik heb aan mijn administratie gevraagd om een model te ontwikkelen om de financiële effecten ervan in te schatten. De financieringsmechanismen in het gewoon basis- en secundair onderwijs evolueren op twee manieren. We gaan na hoe scholen de middelen aanwenden en welke factoren bijdragen tot de verschillen in werkingsmiddelen. In welke mate zijn kenmerken van leerlingen voor de werkingsmiddelen relevant? Voor een school zijn verwarmingskosten voor iedereen gelijk, of het nu voor een leerling is met bijzondere kenmerken of niet. Dat is misschien niet zo voor extra begeleiding of boeken enzovoort.

We zullen daar erg voorzichtig mee omgaan. Het regeerakkoord stelt ook niet dat de basistoelage sowieso gelijk moet zijn: er staat dat de evolutie geleidelijk zal verlopen. We kunnen met verantwoordbare verschillen rekening houden, maar er moet enige transparantie komen. Jaren geleden zijn bepaalde bedragen vastgelegd. We moeten nagaan of die verschillen nog steeds verantwoord zijn. Ik wil daarover een transparant gesprek voeren. Dat vele jaren geleden een beslissing is genomen, betekent niet dat de bedragen gedurende twintig of dertig jaar gelijk moeten blijven. Ik besef dat het een moeilijk en gevoelig debat is, maar we moeten het toch voeren.

Mijnheer Daniëls, u hebt me een vraag gesteld over de optimale inzet van de werkingsmiddelen. Artikel 76 van het decreet Basisonderwijs bepaalt dat schoolbesturen hun werkingsmiddelen moeten inzetten voor de werking, de uitrusting, het groot onderhoud van de schoolgebouwen, het werken aan een rationeel energieverbruik en om aan de kosteloosheid tegemoet te komen. Elk schoolbestuur heeft echter de autonomie om zelf over de aanwending van de werkingsmiddelen te beslissen.

Scholen kunnen bijdragen vragen voor materiaal en voor activiteiten die niet strikt noodzakelijk zijn. De maximumfactuur voorziet in een plafond van de kosten. Uiteraard moet de school de bijdragen die voor een bepaalde activiteit worden gevraagd, ook effectief voor die activiteit gebruiken. Ik vind dit een zeer

pertinente opmerking. Een school kan niet beslissen de maximumfactuur te gebruiken om de basisdoelstellingen te halen. Dat is niet de bedoeling. Beide zaken hebben een andere finaliteit.

Vorige week hebben we het over het secundair onderwijs gehad. Ik heb toen al benadrukt dat de aangerekende kosten ook in de basisscholen zeer transparant moeten zijn. De schoolraad speelt op dit vlak een bijzonder belangrijke rol. U weet dat de schoolraad de bijdrageregeling bespreekt.

Ik heb mijn intenties naar voren gebracht. Er moet natuurlijk nog over worden gestemd. Ik vind dat er redenen zijn om de rationalisering en de verhoging van de maximumfactuur te verdedigen. Dit moet echter geleidelijk en niet drastisch gebeuren. Dit kan scholen ertoe aanzetten om kinderen net meer kansen te bieden en om een sociaal beleid te voeren.

Wat de gelijkschakeling van de werkingsmiddelen betreft, heb ik de indruk dat de heer De Ro de bezorgdheid van mevrouw Gennez deelt. We moeten dit debat in alle transparantie voeren. Tijdens de onderhandelingen die tot het Vlaams regeerakkoord hebben geleid, is duidelijk gesteld dat het om de werkingsmiddelen en niet om de omkadering gaat. We zullen samen bespreken of er meer gelijkheid kan komen, dan wel of er nog redenen zijn om de verschillen te handhaven. Om die reden is de geleidelijkheid in het Vlaams regeerakkoord opgenomen. Er wordt niet meteen het mes in gezet.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor het antwoord en voor de duidelijkheid die u hebt gecreëerd. We weten nu waarvoor het eventueel opgetrokken bedrag van de maximumfactuur al dan niet kan worden gebruikt.

De vraagstellers hebben om 20 euro meer gevraagd. Ik vind het niet onbelangrijk hier te vermelden dat we ook voor kinderen in het kleuter- en basisonderwijs studietoelagen kennen. Volgens de recentste cijfers die al publiek zijn, bedragen die toelagen gemiddeld voor het kleuteronderwijs 87 euro en voor het lager onderwijs 123 euro. De maximumfacturen bedragen respectievelijk 40 euro en 70 euro. Dit betekent dat er nog overschot is. Daarnaast hebben we nog de schoolpremie en het kindergeld.

Mevrouw Gennez, ik bedoel zeker niet dat die mensen daar rijk van worden. Ik bedoel enkel dat de zwaksten die een schooltoelage krijgen, hiermee strikt genomen de maximumfactuur kunnen betalen. Dit issue is volledig gedekt. Voor die mensen is het kosteloos. De kosten worden weliswaar gedragen door de anderen en door de maatschappij. Wat de eindtermen betreft, hebben we er als overheid en als maatschappij voor gekozen dit voor de ouders kosteloos te maken. Dit neemt een stevige hap, iets meer dan 1 miljard euro, uit onze jaarlijkse begroting.

Indien we een bestaande maatregel bespreken, moeten we erop letten dat we de andere maatregelen om de kosten te temperen en om in sociale voorzieningen te voorzien daarbij niet vergeten.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp.a): Het klopt dat het een keuze betreft. We investeren als samenleving allemaal samen zeer veel in ons onderwijs en in de kosteloosheid van dat onderwijs. We bevinden ons nu in een besparingscontext. De minister betreurt dit. Het is de bedoeling de tweede factuur op te trekken.

Naast de belastingen die tot een betaling uit de algemene middelen leiden, gaat het om de tweede factuur die aan de burger wordt gepresenteerd. Wij vinden het

geen goed idee die tweede factuur voor de kleinste kleuters en de kinderen in het lager onderwijs gewoon op te trekken.

Ik kan me vinden in het voorstel van het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG) en de heer De Ro om de studietoelagen dan ook te modelleren. Dit lijkt me evident. Indien alles dan toch in een besparingscontext past, biedt dit nog een uitweg voor wie niet aan de drang kan weerstaan de facturen te verhogen.

Algemeen beschouwd, hebben we er volgens mij belang bij dat de kosten worden gemonitord. De minister heeft duidelijk gesteld dat ze dit van plan is en dat ze de kosten transparanter wil maken.

De schoolkosten worden echter vertaald in de werkingsmiddelen, in de bijdragen die aan de ouders worden gevraagd en ook in wat voor de aanwezigheid op school wordt gevraagd. Het maakt niet uit wat de geschiedenis van die bijdragen voor middagopvang en voor- en naschoolse opvang is. Ik vind niet dat we die facturen altijd maar moeten laten stijgen en de kosten op die manier naar de ouders moeten doorschuiven. Dit lijkt me niet wenselijk.

Indien we het met betrekking tot de transparantie echt menen, moeten we alle kosten in rekening brengen en monitoren. Een verhoging van de maximumfactuur lijkt ons dan ook absoluut geen goed idee.

Het klopt overigens niet dat er geen scholen zijn die het minder kunnen. We hebben vorige week een goed voorbeeld gekregen. Een landelijke school in Herzele is zeer creatief in de organisatie van uitstappen en in de wijze waarop ze artistiek en cultureel met hun leerlingen werken. De maximumfactuur bedraagt er 15 euro per kind.

Met de nodige creativiteit kan het wel degelijk, en door samen te werken, ook met andere maatschappelijke actoren dan de schoolse. De sociale correcties via cultuur en de UiTPAS'en zijn er uiteraard, en die steunen wij ook. Het doet geen afbreuk aan het algemene kostenplaatje, ook voor mensen die misschien niet meteen in de categorie vallen die recht heeft op een studiebeurs of verhoogde tegemoetkomingen van andere overheden. Ook de modale, werkende middenklasse wordt hier wederom getroffen. Zeker omdat het gaat over de allerkleinsten, het onderwijs en de kinderopvang, vinden wij dat een serieuze gemiste kans.

Ik wil afsluiten met een positieve oproep. U hebt al een aantal meevallers, al noem ik dat een tegenvaller. De Federale Regering heeft beslist om een indexsprong door te voeren. Dat zal gunstige effecten hebben op de Vlaamse begroting. Als wij onze ambtenaren die indexsprong doorrekenen, zou dat neerkomen op een winst voor onze begroting van om en bij 200 miljoen euro. Wel, u kunt perfect in onderwijs investeren met die federale meevaller voor de Vlaamse begroting, maar tegenvaller voor heel veel Vlaamse huiskamers.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Minister, bedankt voor het antwoord en vooral voor de grote zorg die spreekt uit uw opmerkingen over SES-lestijden. U voelt heel goed aan dat het niet goed komt als u het mes zet in SES. Ik heb al enkele keren gelezen dat alle kinderen toch gelijk zijn en dus een gelijke financiering moeten krijgen. U gaf zelf enkele tegenvoorbeelden, ik geef er enkele extra.

Tolken zijn in sommige scholen nodig en in andere niet. Bij SES is een van de criteria de thuistaal. Je hebt bijzondere leermethodes om met veel anderstalige kinderen om te gaan, maar als je geen anderstalige kinderen hebt, hoeft dat niet. Ik denk aan extra vorming op het terrein, want met de vormingsmiddelen die er

zijn, kun je niet echt een ruim vormingsbeleid voeren. Ik denk aan extra secretariaatswerk, want inschrijvingen met anderstalige ouders zijn net iets moeilijker dan met Nederlandstalige. Het vraagt ook extra secretariaatswerk als je op een plaats zit met capaciteitstekorten, en dat is al vaak in gebieden waar veel anderstaligen wonen.

Daarstraks bij crowdsourcing verwees ik naar Brussel. Je merkt dat scholen die met veel kinderen uit risicogezinnen of kansarme gezinnen worden geconfronteerd, welke inspanning ze ook doen, van wafelenbak tot creatief feest, veel minder middelen ophalen dan sommige andere scholen. Dat is aan niemand een verwijt, maar het zijn vijf voorbeelden die in de scholen die ik goed ken, vaak worden gegeven als verklaring dat het echt goed was om die middelen toe te voegen in 2008 of 2008.

Mevrouw Gennez, ik vrees dat, als we ooit zouden zeggen dat de scholen geen bijdrage mogen vragen aan ouders voor voor- of naschoolse opvang, er op veel plaatsen geen opvang meer wordt georganiseerd. Als ik me de laatste cijfers herinner uit de commissie Welzijn, is er maar voor 15 of 20 procent van de kinderen in Vlaanderen gesubsidieerde opvang. We moeten realistisch zijn dat er zonder die bijdrage op veel plaatsen geen opvang zou zijn, en dat zou echt nefast zijn voor werkende ouders.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Ik wil toch op enkele gevaren wijzen in bepaalde redeneringen die hier worden ontwikkeld. Dat zijn redeneringen ad infinitum. Als je zegt dat mensen die veel belastingen betalen, ook het laagste inkomen hebben, zit daar geen logica in. Net omdat ze geen hoog inkomen hebben, vallen ze vaak onder de inkomensgrenzen om belastingen te betalen. Of ze hebben een vervangingsinkomen. Op basis daarvan krijgen ze een studietoelage. Dan kunt u niet het argument gebruiken van én belastingen én maximumfactuur. Dat klopt dan niet meer.

Het was een heel interessant artikel over de school die hier als voorbeeld wordt gegeven. Maar de directrice haalt enkele dingen door elkaar, van een scherpe of niet scherpe maximumfactuur en zaken die er niets mee te maken hebben. Dat de maximumfactuur daalt door de afspraak dat kinderen geen cadeaus meer meenemen bij verjaardagen, nee, dat heeft er werkelijk niets mee te maken. In de derde alinea van het artikel komt de aap uit de mouw, dan bleek er een sponsor te zijn voor veel zaken op die school. Laten we de zaken zeggen zoals ze zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb even de bedragen opgevraagd van de schooltoelagen, waaraan ik niet van plan ben iets te wijzigen, maar het is misschien interessant. Voor kleuters is het 92,2 euro. In het lager onderwijs is het minimum 103,72 euro, een volledige schooltoelage is 155,58 en uitzonderlijk kan ze 207,44 euro bedragen. In het basisonderwijs zijn er in het schooljaar 2013 ongeveer 160.000 aanvragen toegekend. De schoolpremie wordt toegekend aan iedereen, die surplus krijgt iedereen in augustus. Ik heb ook nog kinderen voor wie ik een schoolpremie krijg.

We worden nu bevoegd voor de kinderbijslag. Het is nuttig dat ik samen met minister Vandeurzen eens kijk op welke manier we het systeem misschien kunnen aanpassen. Ik denk ook aan het automatisch toekennen van de schooltoelage. Binnen enkele jaren kunnen we misschien tot een interessant nieuw systeem komen, maar daar is nog wat tijd voor nodig. Verder was het weer heel interessant.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van de heer Willy Segers tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de resultaten van het analyserapport van de doorlichtingen in de Brusselse scholen – 158 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers (N-VA): Mijn vraag is eigenlijk de opvolging van een discussie die we in maart 2014 hebben gevoerd in deze commissie. Het betreft de eerste resultaten van de onderwijsinspectie in Brussel. Daarbij gaf uw voorganger minister Smet mee dat de onderwijsinspectie haar doorlichtingswerk nog niet had voltooid. Het bijbehorende analyserapport zou voor, tijdens of na de zomer klaar zijn. Omdat we nu half oktober zijn, zijn we uiteraard benieuwd naar de resultaten.

Daarnaast ontstond er, naar aanleiding van het leerkrachtenparlement dat in die periode in Brussel had plaatsgevonden waarbij er door leerkrachten werd gezegd dat de eindtermen in Brussel niet meer werden behaald, een discussie over de eindtermen. Die leverde de algemene consensus op dat de eindtermen in Brussel uiteraard niet mochten afwijken van die in de rest van Vlaanderen.

Uw voorganger had er wel nog aan toegevoegd dat er eventueel 'een eigen methode' kon worden ontwikkeld om die eindtermen te bereiken.

Minister, is het doorlichtingswerk van de onderwijsinspectie in Brussel nu volledig voltooid? Is het analyserapport klaar? Zo ja, wat vormen de belangrijkste bevindingen en is dat eventueel voorwerp van nieuw beleid?

Bent u er ook van overtuigd dat er geen specifieke Brusselse eindtermen mogen komen? Of plant u ook 'een eigen methode' voor Brussel om die te bereiken? Indien ja, kunt u die toelichten?

De voorzitter: Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseeel (Open Vld): Beste collega's, ik ben ook zeer benieuwd naar dat inspectieverslag. Ik ben van nature een speurneus en heb de indruk dat er al een en ander is gebeurd.

Ik wil namens onze fractie nogmaals benadrukken dat het onbespreekbaar is dat er aparte eindtermen zouden komen voor Brussel. Ik denk ook niet dat dat soort van gegoochel nu nog eens zou kunnen worden vernieuwd door een minister. Ik maak mij daar dus eigenlijk weinig zorgen over.

Wat een aparte methodiek betreft, denk ik dat in deze commissie al gezegd werd dat we aandacht moeten geven aan de grootstedelijkheid. Dat geldt dan niet alleen voor Brussel, maar bijvoorbeeld ook voor Antwerpen en andere Vlaamse centrumsteden waar heel veel anderstalige kinderen schoollopen. Dan zijn er specifieke didactische noden, naast het vaste curriculum dat er voor iedereen is en naast de methodiek en didactiek die al bestaat voor iedereen.

Ik kijk ernaar uit om daarover verder van gedachten te wisselen. Ik ben vooral hoopvol dat het de komende jaren een sterke impuls krijgt om de kwaliteit van ons onderwijs hoog te houden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Vorige vrijdag, 3 oktober, heb ik met Lieven Viaene, leidinggevend ambtenaar van mijn onderwijsinspectie, een vrij lang gesprek gevoerd. Daarbij hebben we het ook even gehad over Brussel. Hij heeft mij verteld dat alle Brusselse scholen worden doorgelicht. Op dit ogenblik analyseert het inspectieteam alle verslagen en werkt ze de conclusies van het doorlichtingsrapport af. Ik heb de onderwijsinspectie gevraagd mij hierover zo snel mogelijk te informeren.

Er zijn twee mogelijkheden: ofwel nemen ze dat mee in hun jaarlijks verslag ofwel gaat het sneller. Ik wil er niet op vooruitlopen. Ik heb gezegd dat ze mij een voorstel mogen doen. Het is nog niet afgewerkt. Mevrouw Brusseel, uw speurwerk is dus terecht. Er is heel veel gebeurd. Toevallig hebben we het er op 3 oktober vrij uitgebreid over gehad. Wellicht voelde ik aan dat er een vraag over zou worden gesteld. Zodra het aan mij is voorgesteld, zult u alle informatie krijgen.

Doorlichtingsverslagen per school kunt u vinden op www.onderwijsinspectie.be.

De eindtermen gelden voor het gehele Vlaamse leerplichtonderwijs, en de Brusselse scholen maken daarvan ook deel uit. Getuigschriften en diploma's van die scholen moeten beantwoorden aan dezelfde standaard. De heer Delva heeft vroeger in de commissie gezegd dat we op basis van objectieve gegevens moeten bekijken op welke manier Brusselse scholen de eindtermen kunnen bereiken. Ik wil vandaag zeker geen voorafname doen op de conclusies van de doorlichting. U vraagt of ik van plan ben een eigen methode voor te stellen. Er is vrijheid van onderwijs. In het regeerakkoord staat heel duidelijk dat de overheid zich moet bezighouden met het wat. Maar het hoe, de manier waarop men die eindtermen bereikt, moet worden beslist door de school. Ik heb weinig intenties om mij zwaar te moeien met het traject. Maar nogmaals, ik kan niet vooruitlopen op verslagen van inspecties. Misschien zal ik achteraf andere taal spreken. Voorlopig denk ik, in de geest van het regeerakkoord, dat we ons daaraan moeten houden.

De scholen kunnen voor het voeren van hun intern kwaliteitsbeleid een beroep doen op de pedagogische begeleidingsdiensten en in Brussel op allerlei andere ondersteunende diensten. Als de doorlichting van een school ongunstig is, doen scholen een intensiever beroep op deze begeleidingsdiensten. Die begeleiding is ook een onderdeel van het verbeterplan dat ze bij de Vlaamse Regering indienen. De scholen krijgen vervolgens drie jaar de tijd om de tekorten aan te pakken. Ondertussen heb ik al een paar van die verbeterplannen bekeken. Het wordt allemaal heel ernstig aangepakt.

Veel meer kan ik nu niet zeggen, collega's. Alles zal afhangen van de inspectie en de resultaten daarvan. De vraag komt dus net te vroeg. Ik wil de inspectie ook niet forceren, want ze moeten hun werk degelijk kunnen doen, en ze zijn uiteraard autonoom in het afleveren van hun verslagen.

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers (N-VA): Als het rapport er nog niet is, heeft de rest van de vraag inderdaad geen zin op dit moment. Dan wachten wij in spanning af tot het analyserapport er is, zodat bepaalde tendensen aan bod kunnen komen.

Het is jammer, want toen we de discussie voerden, bleek dat het van 2007 geleden was dat het leerplichtonderwijs in Brussel was doorgelicht. Dat lijkt mij, in het licht van de discussies die we de laatste jaren in de commissie en in de plenaire vergadering gevoerd hebben over het onderwijs in Brussel, een zeer belangrijke stap.

Ik ben tevreden dat de doorlichting al is afgerond, nu nog het rapport. Ik ben ook tevreden dat u de piste aanhoudt om zeker geen Brusselse eindtermen te ontwikkelen. Wordt dus vervolgd.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Ik wens de minister te danken voor haar antwoord. Ik had inderdaad zitten neuzen in alle verslagen. Dat was een behoorlijk werkje, maar wie veel passie heeft, doet dat wel eens graag.

Als ik het heb over methodiek en zo, weet ik wel dat we dat niet kunnen opleggen vanuit de overheid en vanuit de commissie Onderwijs. Er zou wel gepleit kunnen worden voor een grote participatie in alle projecten vanuit bijvoorbeeld het Onderwijscentrum Brussel (OCB) en andere expertisenetwerken en steunpunten voor onderwijs, als we zien dat bepaalde scholen hun taak niet goed aankunnen.

Dan mogen wij vanuit de commissie Onderwijs wel zeggen dat zij echt niet mogen nalaten van dat te doen. Er is expertise over lesgeven in Brussel, over lesgeven in een meertalige context. Als we zien dat sommige scholen daar niet genoeg mee bezig zijn of denken dat ze het zo wel zullen redden, of ze hebben er geen tijd en middelen voor, dan moeten we alert zijn en durven te zeggen dat het echt noodzakelijk is dat ze een beroep doen op OCB, Voorrangbeleid Brussel (VVB) en dergelijke meer. Dat is wat ik bedoelde toen ik het had over methodiek.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van mevrouw Vera Celis tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een structurele aanpak van pestgedrag bij kinderen en jongeren
– 159 (2014-2015)**

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag gaat heel specifiek over pestgedrag bij kinderen en jongeren. Er bestaat in het onderwijs spijtig genoeg ook pestgedrag dat zich veeleer bij leerkrachten en directies situeert, maar dat zal later zeker nog eens aan bod komen. Hier gaat het over de jongeren.

De laatste weken en maanden bereiken ons nieuwe berichten over het pestgedrag bij kinderen en jongeren. Zo verklaarde het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) vorige week nog dat er in het schooljaar 2012-2013 ongeveer 6516 leerlingen waren die zich hebben gemeld met een pestprobleem. Dat zijn er gemiddeld 36 per schooldag. Dat pesten ondanks de vele inspanningen van scholen een groot probleem blijft, bleek vorige maand nog uit een CM-enquête (Christelijke Mutualiteit). De resultaten toonden aan dat 34.500 jongeren tussen de 10 en 18 jaar wekelijks te maken krijgen met een vorm van pesten.

Deskundigen waarschuwen bij die cijfers vooral voor de steeds groter wordende groep van slachtoffers van cyberpesten. Waar kinderen vroeger vooral op de speelplaats en aan de schoolpoort werden gepest, verloopt pesten tegenwoordig steeds meer via de sociale media, gsm en andere internetapplicaties. Deze vormen van pesten zijn een pak minder zichtbaar, wat deskundigen doet vrezen dat er nog een grote groep van kinderen en jongeren die wordt gepest, onder de radar blijft. De vraag om actie is dan ook bijzonder groot. Eerder dit jaar dansten nog 306.396 kinderen tegen pesten.

Deze commissie heeft de problematiek in de vorige legislatuur eveneens nauw opgevolgd. Zo hebben we op het einde van de legislatuur nog een resolutie

goedgekeurd met als doel een multidisciplinair onderzoek te starten naar de oorzaken, gevolgen en mogelijke oplossingen voor pesten bij jongeren.

Minister, wat is uw reactie op de nieuwe cijfers van het CLB en de CM-enquête? Hoe analyseert u het probleem? Hoe evalueert u de huidige aanpak van pesten? Ziet u nog ruimte voor verbetering? Wat zult u zelf ondernemen om het probleem aan te pakken in zowel het basis- als het secundair onderwijs? Zult u speciaal aandacht besteden aan het fenomeen cyberpesten? Op het veld heerst er zeer veel onduidelijkheid over het veelvoud aan instrumenten om pesten op school aan te pakken, maar het is niet duidelijk of al die mogelijke instrumenten wel doeltreffend zijn. Plant u maatregelen om meer structuur te brengen in het aanbod? Kunt u ons een stand van zaken geven van de uitvoering van de resolutie?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, collega's, dit is een interessante, maar meteen ook een zeer brede vraag. Iedereen zal het erover eens zijn dat het een zeer pijnlijke vaststelling is dat, ondanks alle inspanningen die geleverd worden, pesten nog toeneemt. Dat heeft een enorme impact op wie daarmee geconfronteerd wordt. Het is een maatschappelijk probleem dat we alleen maar kunnen aanpakken als we allemaal de handen in elkaar slaan: ouders, leerkrachten, leerlingen, schoolteams, CLB's, sport-, jeugd- en zo veel andere verenigingen.

De cijfers van het CLB en de CM bevestigen jammer genoeg eerder onderzoek van 2012 waaruit zeer duidelijk kan worden afgeleid dat we moeten blijven inzetten op het voorkomen van pestgedrag. Dat moet samen met de ministers van andere beleidsdomeinen worden aangepakt. We moeten ook werk maken van een geïntegreerde benadering. Scholen alleen kunnen dat niet oplossen. Preventie en ook de thuisomgeving kunnen een rol spelen.

Zoals ik al zei, vraagt pesten en cyberpesten om een integrale benadering, met betrokkenheid vanuit diverse beleidsdomeinen, die vorige legislatuur is opgestart. Ik verwijs naar de Mededeling aan de Vlaamse Regering van 7 december 2012 van minister Vandeurzen over de pestproblematiek. Het Vlaams Forum Kindermishandeling besprak het thema pesten op 23 juni 2014. Heel veel sectoren verklaarden zich akkoord om hier samen rond te werken.

We moeten dus proberen integraal te werken. Scholen krijgen ondersteuning door middel van een handleiding voor een krachtadig schoolbeleid om hen te helpen bij het ontwikkelen van een beleid rond het tegengaan van pesten en andere vormen van geweld. Er is een jaarlijkse anti-pestweek, er is allerhande educatief materiaal, onder meer voor cyberpesten, zoals Re:Pest, te vinden op de website <http://repest.howest.be/>. Deze game kan worden gebruikt om samen met jongeren in het secundair onderwijs het pestbeleid van hun school vorm te geven of bij te sturen. Ik ken dat materiaal niet, ik heb het dus ook nog niet uitgeprobeerd.

Om te kunnen inschatten of er nog bijkomende inspanningen nodig zijn, denk ik dat het goed is om een aantal gesprekken met experts te voeren. Ik sta huiverachtig tegen het invoeren van bijkomende regels inzake het tegengaan van pesten aan scholen of CLB's. Ik denk wel dat iedereen zijn rol, zowel op lokaal als op centraal niveau, zo maximaal mogelijk kan invullen. We moeten vooral een beleid voeren waar kinderen en jongeren met elkaar leren omgaan en waarbij pesten doelgericht wordt aangepakt. Scholen moeten een veilige en warme omgeving zijn, waar leerlingen zich mentaal en fysiek veilig en goed voelen. We mogen zeker niet alleen ageren, maar we moeten proberen zo geïntegreerd mogelijk te werken.

Het Vlaams Parlement nam op 23 april 2014 de resolutie aan en de vorige Vlaamse Regering besprak de resolutie op 9 mei 2014. De Vlaamse Regering gaf nog geen uitvoering aan de punten uit deze resolutie, waaronder het opstarten van het onderzoek. 9 mei was natuurlijk vlak voor de verkiezingen. Vanuit de overtuiging van een nood aan een zo integraal mogelijk beleid, moeten we zorgen dat het aangekondigde onderzoek zo snel mogelijk wordt opgestart zodat we een aantal extra initiatieven kunnen nemen.

Mevrouw Celis, ik ben me ervan bewust dat het een algemeen antwoord is. Ik wil zeker niet minimaliseren of maximaliseren, maar ik wil er wel de nadruk op leggen dat het anti-pestgedrag niet de uitsluitende verantwoordelijkheid van de school is, maar veel breder gaat.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis (N-VA): Minister, ik dank u voor uw toch wel zeer uitgebreid antwoord. Het doet me echt deugd dat u een enorm belang hecht aan deze problematiek en dat u een aantal zaken in het vooruitzicht stelt. Ik ben persoonlijk zeer benieuwd naar wat het wetenschappelijk onderzoek ons nog aan informatie zal opleveren. U hebt het aangehaald, maar het gaat om een integraal gegeven. Spijtig genoeg doen scholen zeer vaak zeer goed hun best om pesten te kunnen aanpakken. Ik heb destijds in mijn klas zelf het vak 'Sociale activiteiten' goed opgevolgd. Er wordt van alles georganiseerd tegen pesten maar vaak heeft men de indruk dat het enkel in dat vak thuishoort en zodra het vak gegeven is, pest je maar verder. Het is te vergelijken met taalfouten die worden aangerekend in de les Nederlands, en in alle andere vakken doe je maar.

Minister, ik ben heel tevreden met uw antwoord en ik hoop op een redelijke termijn voor het onderzoek en de voortgang van dit dossier.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.